

UNIUNEA EUROPEANĂ

PARLAMENTUL EUROPEAN

CONSILIUL

Bruxelles, 3 aprilie 2013
(OR. en)

2010/0374 (COD)

PE-CONS 77/12
ADD 5

STATIS 106
ECOFIN 1090
UEM 345
CODEC 3081
OC 768

ACTE LEGISLATIVE ȘI ALTE INSTRUMENTE

Obiectul: REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL
CONSILIULUI privind Sistemul european de conturi naționale și
regionale din Uniunea Europeană
(SEC 2010) – (Anexa A – Capitolul 5)
ORIENTĂRI COMUNE
Termen de consultare pentru Croația: 17.4.2013

CAPITOLUL 5

Operațiuni financiare

- 5.01. *Definiție:* operațiunile financiare (F) sunt operațiuni cu active (AF) și pasive financiare care se desfășoară între unități instituționale rezidente, precum și între acestea și unități instituționale nerezidente.
- 5.02. O operațiune financiară între unități instituționale este crearea sau lichidarea simultană a unui activ financiar și a pasivului său de contraparte sau o schimbare de proprietate asupra unui activ financiar sau subscrierea unui angajament.

CARACTERISTICI GENERALE ALE OPERAȚIUNILOR FINANCIARE

Active financiare, creanțe financiare și pasive

- 5.03. *Definiție:* activele financiare cuprind toate creanțele financiare, participațiile și componenta fizică a aurului monetar reprezentată de lingouri.

5.04. Activele financiare sunt acumulări de valoare reprezentând un beneficiu sau o serie de avantaje pentru proprietarul economic rezultate din deținerea sau utilizarea activelor în decursul unei perioade de timp. Ele reprezintă mijloace de transmitere în continuare a valorilor de la o perioadă contabilă la alta. Acumulările sunt obținute prin plăți, care sunt, de obicei, numerar (AF.21) și depozite transferabile (AF.22).

5.05. *Definiție:* o creanță financiară este dreptul creditorului de a primi o plată sau o serie de plăți de la debitor.

Creanțele financiare sunt active financiare care au în contraparte angajamente.

Participațiile și acțiunile/unitățile fondurilor de investiții (AF.5) sunt tratate ca active financiare cu un angajament în contraparte, chiar dacă creanța deținătorului asupra societății nu este o sumă fixă.

5.06. *Definiție:* pasivele se constituie atunci când un debitor este obligat să efectueze o plată sau o serie de plăți către un creditor.

- 5.07. Componenta fizică a aurului monetar deţinut de autorităţile monetare ca activ de rezervă, reprezentată de lingouri, este tratată ca activ financiar, chiar dacă deţinătorul nu are creanţe asupra altor unităţi desemnate. Aceasta nu are contraparte pe partea de pasiv.

Active contingente şi pasive contingente

- 5.08. *Definiţie:* activele contingente şi pasivele contingente sunt acorduri prin care o parte este obligată să efectueze o plată sau o serie de plăţi către o altă unitate numai dacă prevalează anumite condiţii specifice.

Deoarece ele nu dau naştere unor obligaţii necondiţionate, activele contingente şi pasivele contingente nu sunt considerate active şi pasive financiare.

5.09. Activele contingente și pasivele contingente includ:

- (a) garanțiile unice cu risc incert pentru plățile unor părți terțe, deoarece plățile sunt necesare doar dacă debitorul nu își îndeplinește obligațiile de plată;
- (b) angajamentele de împrumut care oferă o garanție că anumite fonduri vor fi puse la dispoziție, dar nu există niciun activ financiar până când fondurile nu sunt avansate efectiv;
- (c) scrisorile de garanție care reprezintă promisiuni de a efectua o plată cu condiția prezentării anumitor documente specificate într-un contract;
- (d) liniile de credit, care sunt angajamente de acordare de împrumuturi unui client până la o limită stabilită;
- (e) facilitățile de emisiune de bilete la ordin (NIF) subscrise care oferă o garanție că un debitor potențial va fi capabil să vândă titluri de natura datoriei cu termen scurt, denumite bilete la ordin, și că banca emitentă a facilității va cumpăra orice bilete la ordin nevândute pe piață sau va oferi sume în avans echivalente; și
- (f) drepturile de pensie în cadrul schemelor publice de pensii ale angajatorilor, cu prestații definite, fără capitalizare, sau al fondurilor de pensie de securitate socială. Astfel de drepturi de pensie sunt înregistrate în tabelul suplimentar privind drepturile de pensii acumulate la zi din domeniul asigurărilor sociale, și nu în conturile principale.

5.10. Activele contingente și pasivele contingente nu includ:

- (a) provizioanele sistemelor de asigurări, de pensii și ale schemelor de garanții standardizate (AF.6);
- (b) instrumentele financiare derivate (AF.7), unde acordurile, prin natura lor, au o valoare de piață, deoarece sunt tranzacționabile sau pot fi compensate pe piață.

5.11. Deși activele contingente și pasivele contingente nu sunt înregistrate în conturi, ele sunt importante pentru elaborarea de politici și pentru analiză și trebuie ca informațiile referitoare la ele să fie colectate și prezentate ca date suplimentare. Chiar dacă, în cele din urmă, nu vor exista plăți de efectuat pentru activele contingente și pentru pasivele contingente, un nivel mare al acestora poate indica un nivel nedorit de risc din partea unităților care le oferă.

Caseta 5.1 – Tratatamentul garanțiilor în sistem

B5.1.1. *Definiție:* garanțiile sunt acorduri prin care garantul se angajează față de un împrumutător că, în situația în care un împrumutat nu își îndeplinește obligațiile de plată, garantul va repara prejudiciul pe care l-ar putea suferi împrumutătorul.

Adesea se plătește un comision pentru furnizarea unei garanții.

B5.1.2. Se disting trei tipuri diferite de garanții. Ele se aplică numai garanțiilor oferite în cazul activelor financiare. Pentru garanțiile sub formă de garanții ale producătorilor sau alte forme de garanție nu se propune niciun tratament special. Cele trei tipuri de garanții sunt:

- (a) garanțiile oferite prin intermediul unui instrument financiar derivat, cum ar fi un swap pe riscul de nerambursare a unui credit (*credit default swap*). Astfel de instrumente financiare derivate sunt bazate pe riscul de neîndeplinire a obligațiilor de plată a activelor financiare de referință și nu sunt legate efectiv de împrumuturi individuale sau cu titlurile de natura datoriei;
- (b) garanțiile standard, care sunt emise în număr mare, de obicei pentru sume destul de mici. Exemple sunt garanțiile pentru credite de export sau garanțiile pentru împrumuturi către studenți. Chiar dacă gradul de probabilitate de a se executa o anumită garanție standard este incert, faptul că există multe garanții similare înseamnă că se poate efectua o estimare fiabilă a numărului de executări de garanție. Garanțiile standard sunt tratate ca generatoare de active financiare, și nu de active contingente;
- (c) garanțiile unice cu risc incert, caz în care riscul asociat nu poate fi calculat cu precizie din cauza lipsei de cazuri comparabile. Acordarea unei garanții unice cu risc incert este considerată un activ contingent sau un pasiv contingent și nu se înregistrează ca activ sau pasiv financiar.

Categorii de active și pasive financiare

5.12. Se disting opt categorii de active financiare:

AF.1. aur monetar și drepturi speciale de tragere;

AF.2. numerar și depozite;

AF.3. titluri de natura datoriei;

AF.4. credite;

AF.5. participații și acțiuni/unități ale fondurilor de investiții;

AF.6. sisteme de asigurări, de pensii și scheme de garanții standardizate;

AF.7. instrumente financiare derivate și opțiuni pe acțiuni ale angajaților;

AF.8. alte conturi de primit/de plătit.

5.13. Fiecare activ financiar are un pasiv de contraparte, cu excepția componentei fizice a aurului monetar reprezentată de lingouri deținute de autoritățile monetare ca activ de rezervă clasificat în categoria aur monetar și drepturi speciale de tragere (F.1). Cu această excepție, se disting opt categorii de pasive, corespunzând categoriilor de active financiare de contraparte.

- 5.14. Clasificarea operațiunilor financiare corespunde clasificării activelor și pasivelor financiare. Se disting opt categorii de operațiuni financiare:
- F.1. cu aur monetar și drepturi speciale de tragere;
 - F.2. cu numerar și depozite;
 - F.3. cu titluri de natura datoriei;
 - F.4. cu credite;
 - F.5. cu participații și unități/acțiuni ale fondurilor de investiții;
 - F.6. în cadrul sistemelor de asigurări, de pensii și al schemelor de garanții standardizate;
 - F.7. cu instrumente financiare derivate și opțiuni pe acțiuni ale angajaților;
 - F.8. în alte conturi de primit/de plătit.
- 5.15. Având în vedere simetria creanțelor și pasivelor financiare, termenul de „instrument” este utilizat pentru a se face referire atât la aspectul activului, cât și la cel al pasivului operațiunilor financiare. Utilizarea sa nu implică o extindere a sferei de cuprindere a activelor și pasivelor financiare prin includerea elementelor din afara contului de patrimoniu, care, uneori, sunt descrise ca instrumente financiare în statisticile monetare și financiare.

Conturi de patrimoniu, cont financiar și alte fluxuri

- 5.16. Activele financiare deținute și pasivele aflate în stoc la un anumit moment sunt înregistrate în contul de patrimoniu. Operațiunile financiare au ca efect modificări între contul de patrimoniu de deschidere și cel de închidere. Cu toate acestea, diferențele dintre soldul de deschidere și cel de închidere sunt datorate și altor fluxuri, care nu sunt interacțiuni prin acord reciproc între unități instituționale. Alte fluxuri aferente activelor și pasivelor financiare sunt defalcate în reevaluări ale activelor și pasivelor financiare și modificări ale volumului activelor și pasivelor financiare care nu se datorează unor operațiuni financiare. Reevaluările sunt înregistrate în contul de reevaluare, iar modificările de volum în contul altor modificări ale volumului activelor.
- 5.17. Contul financiar este contul final din secvența de conturi care înregistrează operațiuni. Contul financiar nu are un sold contabil care să fie preluat într-un alt cont. Soldul contabil al contului financiar, reprezentat de achizițiile nete de active financiare minus acumulările nete de pasive, este capacitatea netă de finanțare (+) sau necesarul net de finanțare (–) (B.9F).
- 5.18. Soldul contabil al contului financiar este, teoretic, identic cu cel al contului de capital. În practică, între cele două se va constata, de obicei, o discrepanță, deoarece sunt calculate pe baza unor date statistice diferite.

Evaluare

- 5.19. Operațiunile financiare se înregistrează la valorile de tranzacționare, adică valorile exprimate în moneda națională în care activele și/sau pasivele financiare implicate sunt create, lichidate, schimbate sau asumate între unități instituționale, pe baza unor considerente de ordin comercial.
- 5.20. Operațiunile financiare și operațiunile în contraparte, financiare sau nefinanciare, ale acestora se înregistrează la aceeași valoare de tranzacționare. Există trei posibilități:
- (a) operațiunea financiară generează o plată în moneda națională: valoarea tranzacției este egală cu suma schimbată;
 - (b) operațiunea financiară este o operațiune în monedă străină, iar operațiunea în contraparte nu este o operațiune în moneda națională: valoarea tranzacției este egală cu valoarea în moneda națională la cursul de piață din data plății; și
 - (c) nici operațiunea financiară, nici operațiunea sa în contraparte nu sunt operațiuni cu bani sau prin alte mijloace de plată: valoarea tranzacției este valoarea curentă de piață a activelor și/sau pasivelor în cauză.

- 5.21. Valoarea tranzacției se referă la o operațiune financiară specifică și la operațiunea sa în contraparte. În teorie, valoarea tranzacției trebuie diferențiată de o valoare bazată pe prețul practicat pe piață, pe un preț de piață corect sau pe orice alt preț care este menit să exprime majoritatea prețurilor practicate pentru o categorie similară de active și/sau pasive financiare. Cu toate acestea, atunci când operațiunea în contraparte corespunzătoare unei operațiuni financiare este, de exemplu, un transfer și, prin urmare, este posibil ca operațiunea financiară să nu aibă la bază interese pur comerciale, valoarea tranzacției se identifică prin intermediul valorii actuale de piață a activelor și/sau pasivelor financiare implicate.
- 5.22. Valoarea tranzacției nu include taxe de servicii, onorarii, comisioane sau plăți similare pentru serviciile prestate în cadrul efectuării operațiunii; astfel de elemente se înregistrează ca plăți pentru servicii. Impozitele pe operațiunile financiare sunt, de asemenea, excluse și sunt tratate ca impozite pe servicii în cadrul impozitelor pe produse. Atunci când o operațiune financiară implică o nouă emisiune de pasive, valoarea tranzacției este egală cu suma pasivului emis, excluzând orice dobândă plătită în avans. Similar, atunci când un pasiv este lichidat, valoarea tranzacției trebuie să fie egală, atât pentru creditor, cât și pentru debitor, cu valoarea de reducere a pasivului.

Înregistrarea netă și brută

- 5.23. *Definiție:* înregistrarea netă a operațiunilor financiare înseamnă că achizițiile de active financiare sunt prezentate net de cedările de active financiare și că pasivele asumate sunt prezentate net de rambursarea angajamentelor.

Operațiunile financiare pot fi reprezentate pe bază netă pentru toate activele financiare cu caracteristici diferite și cu diferiți debitori sau creditori, cu condiția ca acestea să fie încadrate în aceeași categorie sau subcategorie.

- 5.24. *Definiție:* înregistrarea brută a operațiunilor financiare înseamnă că achizițiile și cedările de active financiare sunt prezentate separat, în același fel fiind prezentate și subscrierile și rambursările de angajamente.

Înregistrarea pe bază brută a operațiunilor financiare prezintă aceeași valoare pentru capacitatea netă de finanțare și necesarul net de finanțare ca și cum operațiunile financiare ar fi fost înregistrate pe bază netă.

Operațiunile financiare se înregistrează pe bază brută atunci când se efectuează analize detaliate ale pieței financiare.

Consolidarea

- 5.25. *Definiție:* consolidarea conturilor financiare se referă la procesul de compensare a operațiunilor cu active financiare ale unui anumit grup de unități instituționale în raport cu operațiunile în contraparte cu pasive ale aceluiași grup de unități instituționale.

Consolidarea poate fi realizată la nivelul economiei totale, al sectoarelor instituționale și al subsectoarelor. Contul financiar al restului lumii este consolidat prin definiție, deoarece se înregistrează numai operațiunile unităților instituționale nerezidente efectuate cu unitățile instituționale rezidente.

- 5.26. Pentru diferite tipuri de analize sunt adecvate diferite niveluri de consolidare. De exemplu, consolidarea contului financiar pentru economia totală evidențiază operațiunile financiare ale economiei cu unitățile instituționale nerezidente, deoarece toate operațiunile financiare dintre unitățile instituționale rezidente se compensează la consolidare. Consolidarea la nivelul sectoarelor permite urmărirea operațiunilor financiare globale între sectoarele care înregistrează capacitate netă de finanțare și cele cu necesar net de finanțare. Consolidarea la nivel de subsector pentru societățile financiare poate oferi mult mai multe detalii cu privire la intermedierea financiară și permite, de exemplu, identificarea operațiunilor instituțiilor financiare monetare cu alte societăți financiare, precum și cu alte sectoare rezidente și cu unitățile instituționale nerezidente. Un alt domeniu unde consolidarea poate oferi informații utile la nivel de subsector este sectorul administrației publice, deoarece nu sunt eliminate operațiunile dintre diferitele subsectoare ale administrației publice.

- 5.27. De regulă, înregistrările contabile din SEC 2010 nu sunt consolidate, deoarece un cont financiar consolidat necesită informații privind gruparea în contraparte a unităților instituționale. Aceasta necesită date privind operațiunile financiare de tip „de-la-cine-cui”. De exemplu, compilarea pasivelor consolidate ale administrației publice impune efectuarea unei distincții, la nivelul deținătorilor de pasive ale administrației publice, între administrația publică și alte unități instituționale.

Compensarea

- 5.28. *Definiție:* compensarea este consolidarea la nivelul unei singure unități instituționale prin care înregistrările contabile de pe ambele părți ale contului pentru aceeași operațiune sunt compensate una în raport cu cealaltă. Compensarea este de evitat, cu excepția situațiilor în care lipsesc datele de bază.
- 5.29. Pot fi deosebite diferite grade de compensare, în funcție de modul în care operațiunile cu pasive se scad din operațiunile cu active financiare pentru aceeași categorie sau subcategorie de active financiare.

- 5.30. Atunci când un departament al unei unități instituționale achiziționează obligațiuni emise de un alt departament al aceleiași unități instituționale, operațiunea nu se înregistrează în contul financiar al unității ca achiziție a unei creanțe a unui departament asupra altuia. Operațiunea se înregistrează ca o stingere de pasive, și nu ca o achiziție de active de consolidare. Astfel de instrumente financiare sunt considerate compensate. Compensarea este de evitat dacă este necesar să se înregistreze instrumentul financiar atât pe partea de activ, cât și pe cea de pasiv, pentru a respecta aspectele juridice privind modul de reprezentare bilanțieră.
- 5.31. Compensarea poate fi inevitabilă pentru operațiunile unei unități instituționale cu instrumente financiare derivate, atunci când nu sunt disponibile în mod curent date separate privind operațiunile cu active și pasive. Este adecvat să se compenseze aceste operațiuni, deoarece valoarea unei poziții de instrumente financiare derivate își poate schimba semnul, mai exact, se poate modifica din activ în pasiv, deoarece valoarea instrumentului „suport” al instrumentului financiar derivat se modifică în raport cu prețul din contract.

Norme contabile pentru operațiunile financiare

- 5.32. Contabilitatea prin înregistrări cvadrupe este o practică contabilă în care fiecare operațiune care implică două unități instituționale este înregistrată de două ori de către fiecare unitate. De exemplu, societățile care oferă bunuri contra bani vor genera înregistrări atât în contul de producție, cât și în contul financiar, pentru fiecare unitate. Contabilitatea prin înregistrări cvadrupe asigură simetria raportării de către unitățile instituționale implicate și, astfel, coerența conturilor.

- 5.33. O operațiune financiară are întotdeauna o operațiune în contraparte. Această operațiune în contraparte poate fi o altă operațiune financiară sau una nefinanciară.
- 5.34. În cazul în care o operațiune și operațiunea sa în contraparte sunt ambele de natură financiară, ele modifică portofoliul de active și pasive financiare, putând modifica totalul activelor și pasivelor financiare ale unităților instituționale, dar nu schimbă capacitatea netă de finanțare/necesarul net de finanțare sau valoarea netă.
- 5.35. Operațiunea în contraparte corespunzătoare unei operațiuni financiare poate fi o operațiune nefinanciară, de exemplu o operațiune cu produse, o operațiune de repartiție sau o operațiune cu active nefinanciare neproduse. În cazul în care operațiunea în contraparte corespunzătoare unei operațiuni financiare nu este o operațiune financiară, capacitatea netă de finanțare/necesarul net de finanțare al unităților instituționale se va modifica.

Operațiunea financiară cu un transfer curent sau de capital ca operațiune în contraparte

- 5.36. Operațiunea în contraparte corespunzătoare unei operațiuni financiare poate fi un transfer. În acest caz, operațiunea financiară implică fie schimbarea de proprietate asupra unui activ financiar, fie asumarea unui pasiv în calitate de debitor, cunoscută ca preluare de datorie, fie lichidarea simultană a unui activ financiar și a pasivului său de contraparte, cunoscută ca ștergere de datorie sau iertare de datorie. Preluarea de datorie și ștergerea de datorie sunt transferuri de capital (D.9) și se înregistrează în contul de capital.

- 5.37. Dacă proprietarul unei cvasisocietăți preia pasive de la cvasisocietate sau șterge creanțe financiare asupra cvasisocietății, operațiunea în contraparte reprezentată de preluarea de datorie sau ștergerea de datorie este o operațiune cu participații (F.51). Cu toate acestea, în cazul în care operațiunea este destinată să acopere pierderile acumulate sau o pierdere excepțional de mare sau se realizează în contextul unor pierderi continue, atunci operațiunea este clasificată ca operațiune nefinanciară – un transfer de capital sau un transfer curent.
- 5.38. Dacă administrația publică șterge sau preia datorii ale unei societăți publice care dispăre ca unitate instituțională din sistem, nu se înregistrează nicio operațiune în contul de capital sau în cel financiar. În acest caz, se înregistrează un flux în contul de alte modificări ale volumului activelor.
- 5.39. Dacă administrația publică șterge sau preia datorii de la o societate publică în cadrul unui proces de privatizare care trebuie finalizat într-un termen scurt, operațiunea în contraparte este o operațiune cu participații (F.51), până la valoarea încasărilor totale din privatizare. Cu alte cuvinte, se consideră că administrația publică, prin ștergerea sau preluarea datoriei societății publice, își crește temporar participația în societate. Privatizare înseamnă renunțarea la exercitarea controlului asupra societății publice respective prin cedarea de participații. O astfel de ștergere de datorii sau de preluare de datorii determină o creștere a fondurilor proprii ale societății publice, chiar și în absența unei emisiuni de participații.

- 5.40. Scoaterea din evidențele contabile sau diminuarea valorii contabile a datoriilor greu de recuperat de către creditori, precum și ștergerea unilaterală a unui pasiv de către un debitor, cunoscută sub denumirea de repudiere de datorie, nu sunt considerate operațiuni pentru că nu implică interacțiuni convenite de comun acord între unități instituționale. Scoaterea din evidențele contabile sau diminuarea valorii contabile a datoriilor greu de recuperat de către creditori se înregistrează în contul de alte modificări ale volumului activelor.

Operațiunea financiară cu venituri din proprietate ca operațiune în contraparte

- 5.41. Operațiunea în contraparte corespunzătoare unei operațiuni financiare poate fi un venit din proprietate.
- 5.42. Dobânda (D.41) este de primit de către creditori și de plătit de către debitori pentru anumite tipuri de creanțe financiare clasificate în aur monetar și drepturi speciale de tragere (AF.1), numerar și depozite (AF.2), titluri de natura datoriei (AF.3), credite (AF.4) și alte categorii de conturi de primit/de plătit (AF.8).
- 5.43. Dobânda se înregistrează ca acumulare continuă în timp la creditor raportat la valoarea principalului aflat în stoc. Operațiunea în contraparte a unei înregistrări reprezentând o dobândă (D.41) este o operațiune financiară care generează o creanță financiară a creditorului asupra debitorului. Acumularea dobânzii se înregistrează în contul financiar corespunzător instrumentului financiar căruia îi este aferentă. Efectul acestei operațiuni financiare este reinvestirea dobânzii. Plata efectivă a dobânzii nu este înregistrată ca dobândă (D.41), ci ca o operațiune în numerar și depozite (F.2) însoțită de o rambursare echivalentă a activului respectiv care reduce creanța financiară netă a creditorului asupra debitorului.

- 5.44. Atunci când dobânda acumulată nu este plătită la data scadentă, ea generează arierate de dobânzi. Din moment ce dobânda acumulată este cea care este înregistrată, arieratele de dobânzi nu modifică totalul activelor sau pasivelor financiare.
- 5.45. Veniturile societăților includ dividende (D.421), prelevări din veniturile cvasisocietăților (D.422), profitul reinvestit din investiții străine directe (D.43) și rezultatul reportat al întreprinderilor autohtone. Efectul operațiunii financiare în contraparte în cazul profiturilor reinvestite este acela că venitul din proprietate este reinvestit în întreprinderea de investiții directe.
- 5.46. Dividendele sunt înregistrate ca venituri din investiții în momentul în care acțiunile încep să fie cotate ex-dividend. Acest fapt este valabil și pentru prelevările din veniturile cvasisocietăților. O înregistrare diferită se realizează pentru dividendele mari extraordinare sau pentru prelevările care nu sunt concordante cu experiența recentă privind valoarea veniturilor disponibile pentru distribuire către proprietarii societății. O astfel de distribuire excesivă se înregistrează ca retragere de capital în contul financiar, și nu ca venit din investiții.
- 5.47. Veniturile din proprietate de primit de către fondurile de investiții, consolidate cu o parte din costurile de administrare, care au fost repartizate acționarilor chiar dacă nu au fost distribuit, se înregistrează ca venituri din proprietate concomitent cu o înregistrare în contraparte în contul financiar la rubrica acțiuni sau unități ale fondurilor de investiții. Efectul este acela că veniturile repartizate acționarilor, dar nedistribuite, sunt tratate ca fiind reinvestite în fond.

- 5.48. Veniturile din investiții sunt atribuite titularilor de polițe de asigurare (D.44), titularilor de drepturi de pensie și deținătorilor de acțiuni ale fondurilor de investiții. Indiferent de suma efectiv distribuită de societatea de asigurări, de fondul de pensii sau de fondul de investiții, valoarea integrală a veniturilor din investiții primite de societatea de asigurări sau de fond se înregistrează ca fiind distribuite titularilor de polițe sau acționarilor. Suma care nu este distribuită efectiv se înregistrează în contul financiar ca reinvestiție.

Momentul înregistrării

- 5.49. Operațiunile financiare și operațiunile în contraparte ale acestora se înregistrează în același moment.
- 5.50. În cazul în care o operațiune în contraparte corespunzătoare unei operațiuni financiare este o operațiune nefinanciară, ambele se înregistrează în momentul în care are loc operațiunea nefinanciară. De exemplu, atunci când vânzările de bunuri sau servicii generează un credit comercial, această operațiune financiară se înregistrează în momentul efectuării înregistrărilor în contul nefinanciar relevant, adică atunci când proprietatea asupra bunurilor este transferată sau când serviciul este prestat.
- 5.51. Atunci când operațiunea în contraparte a unei operațiuni financiare este o operațiune financiară, există trei posibilități:
- (a) ambele operațiuni financiare sunt operațiuni efectuate cu numerar sau prin alte mijloace de plată: ele vor fi înregistrate în momentul efectuării primei plăți;

- (b) numai una dintre cele două operațiuni financiare este o operațiune efectuată cu numerar sau prin alte mijloace de plată: ele vor fi înregistrate în momentul efectuării plății; precum și
- (c) niciuna dintre cele două operațiuni financiare nu este o operațiune efectuată cu numerar sau prin alte mijloace de plată: ele vor fi înregistrate în momentul efectuării primei operațiuni financiare.

Un cont financiar „de-la-cine-cui”

5.52. Contul financiar „de-la-cine-cui” sau contul financiar în funcție de debitor/creditor este o extensie a contului financiar neconsolidat. El este o prezentare tridimensională a operațiunilor financiare în care sunt prezentate ambele părți la o operațiune, precum și natura instrumentului financiar tranzacționat.

Această prezentare oferă informații cu privire la relațiile dintre debitor și creditor și este în concordanță cu un cont de patrimoniu financiar de-la-cine-cui. Nu se furnizează informații cu privire la unitățile instituționale către care au fost vândute activele financiare sau de la care au fost cumpărate activele financiare. Aceasta se aplică și operațiunilor corespunzătoare cu pasive. Contul financiar „de-la-cine-cui” este cunoscut și ca matricea fluxului de fonduri.

- 5.53. Pe baza principiul contabilității prin înregistrări cvadruple, un cont financiar „de-la-cine-cui” are trei dimensiuni: categoria de instrument financiar, sectorul debitorului și sectorul creditorului. Un cont financiar „de-la-cine-cui” necesită tabele tridimensionale care să includă defalcările în funcție de instrumentul financiar, de debitor și de creditor. Astfel de tabele arată operațiunile financiare clasificate încrucișat în funcție de sectorul debitor și de sectorul creditor, astfel cum este prezentat în tabelul 5.1.
- 5.54. Tabelul pentru categoria de instrumente financiare reprezentate de titlurile de natura datoriei arată că, drept urmare a operațiunilor din perioada de referință, titlurile de natura datoriei achiziționate, excluzând cedările de către gospodăriile populației și de către instituțiile fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației (275) reprezintă creanțe asupra societăților nefinanciare (65), societăților financiare (43), administrațiilor publice (124) și restului lumii (43). Tabelul indică faptul că, drept urmare a operațiunilor din perioada de referință, societățile nefinanciare au contractat datorii, excluzând răscumpărările, sub formă de titluri de natura datoriei în număr de 147: pasivele lor sub această formă către alte societăți nefinanciare au crescut cu 30, către societăți financiare cu 23, către administrațiile publice cu 5, către gospodăriile populației și către instituțiile fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației cu 65, iar către restul lumii cu 24. Nu au fost emise titluri de natura datoriei de către gospodăriile populației și instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației. Datorită prezentării consolidate a restului lumii, nu sunt prezentate operațiuni între unități instituționale nerezidente. Tabele similare pot fi realizate pentru toate categoriile de instrumente financiare.

Tabelul 5.1 – Un cont financiar „de-la-cine-cui” pentru titlurile de natura datoriei

Sector debitor Sector creditor		Contractare netă de titluri de natura datoriei de către						
		Societăți nefinanciare	Societăți financiare	Administrații publice	Gospodăriile populației și instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației	Economia națională	Restul lumii	Total
Achiziții nete de titluri de natura datoriei de către	Societăți nefinanciare	30	11	67		108	34	142
	Societăți financiare	23	22	25		70	12	82
	Administrații publice	5	2	6		13	19	32
	Gospodăriile populației și instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației	65	43	124		232	43	275
	Economia națională	123	78	222		423	108	531
	Restul lumii	24	28	54		106		106
	Total	147	106	276		529	108	637

5.55. Contul financiar „de-la-cine-cui” permite efectuarea unor analize privind cine finanțează pe cine, cu ce sume și prin intermediul cărui activ financiar. El oferă răspunsuri la întrebări precum:

- (a) care sunt sectoarele contraparte corespunzătoare activelor financiare achiziționate net sau pasivelor nete contractate de către un sector instituțional?
- (b) care sunt societățile cu care interacționează sectorul administrației publice?
- (c) care este valoarea titlurilor de natura datoriei achiziționate de sectoarele rezidente și restul lumii (excluzând cedările) care au fost emise (excluzând răscumpărările) de administrația publică, de societățile financiare sau nefinanciare și de restul lumii?

CLASIFICAREA OPERAȚIUNILOR FINANCIARE PE CATEGORII ÎN DETALIU

Următoarele definiții și descrieri se referă la instrumente financiare. Atunci când se înregistrează o operațiune, codul utilizat este F. Atunci când se înregistrează nivelul stocurilor sau poziția suport a unui activ sau pasiv, codificarea este AF.

Aur monetar și drepturi speciale de tragere (F.1)

5.56. Categoria aur monetar și drepturi speciale de tragere (DST) (F.1) este alcătuită din două subcategorii:

- (a) aur monetar (F.11); și
- (b) drepturi speciale de tragere (DST) (F.12).

Aur monetar (F.11)

5.57. *Definiție:* aurul monetar este aurul pentru care autoritățile monetare dețin drepturi și care este păstrat ca active de rezervă.

El include lingourile de aur și conturile de aur nealocate deținute de nerezidenți care conferă dreptul de solicitare a livrării de aur.

- 5.58. Autoritățile monetare cuprind banca centrală și instituțiile administrației centrale care efectuează operațiuni atribuite de obicei băncii centrale. Astfel de operațiuni includ emisiunea monetară, păstrarea și administrarea activelor de rezervă, precum și administrarea fondurilor necesare pentru stabilizarea cursului de schimb valutar.
- 5.59. A fi supuse efectiv controlului autorităților monetare înseamnă că:
- (a) unitățile rezidente pot efectua operațiuni cu aceste creanțe cu nerezidenți numai în condițiile specificate de către autoritățile monetare sau cu aprobarea lor expresă;
 - (b) autoritățile monetare au acces, la cerere, la aceste creanțe asupra nerezidenților pentru a satisface necesitățile de finanțare a balanței de plăți și pentru alte scopuri conexe; și
 - (c) există o lege anterioară sau alt aranjament cu caracter obligatoriu care confirmă literele (a) și (b) de mai sus.
- 5.60. Întregul aur monetar este inclus în activele de rezervă sau este păstrat de către organizații financiare internaționale. Componentele sale sunt:
- (a) lingourile de aur (incluzând aurul monetar păstrat în conturi de aur alocate); și
 - (b) conturile de aur nealocate deținute de nerezidenți.

- 5.61. Lingourile de aur incluse în aurul monetar reprezintă singurul activ financiar pentru care nu există niciun pasiv în contraparte. Acesta există sub formă de monede, lingouri sau bare cu o puritate de cel puțin 995 părți la 1 000. Lingourile de aur care nu sunt deținute ca active de rezervă reprezintă un activ nefinanciar și sunt incluse în aurul nemonetar.
- 5.62. Conturile de aur alocate oferă drept de proprietate asupra unei cantități de aur specifice. Dreptul de proprietate asupra aurului revine entității care l-a plasat în custodie. Aceste conturi oferă în mod obișnuit posibilitatea de cumpărare, depozitare și vânzare. Atunci când sunt păstrate ca active de rezervă, conturile de aur alocate sunt clasificate ca aur monetar și, în consecință, ca activ financiar. În situația în care nu sunt păstrate ca active de rezervă, conturile de aur alocate reprezintă dreptul de proprietate asupra unei mărfi, mai exact aur nemonetar.
- 5.63. Spre deosebire de conturile de aur alocate, conturile de aur nealocate reprezintă o creanță asupra operatorului contului de a livra aur. Atunci când sunt păstrate ca active de rezervă, conturile de aur nealocate sunt clasificate ca aur monetar și, în consecință, ca activ financiar. Conturile de aur nealocate care nu sunt păstrate ca active de rezervă sunt clasificate ca depozite.

- 5.64. Operațiunile cu aur monetar constau în principal în cumpărări și vânzări de aur monetar între autorități monetare sau anumite organizații financiare internaționale. Nu pot exista operațiuni cu aur monetar care să implice unități instituționale altele decât cele menționate. Cumpărările de aur monetar se înregistrează în conturile financiare ale autorităților monetare ca o creștere a activelor financiare, iar vânzările sunt înregistrate ca o scădere a activelor financiare. Intrările în contraparte sunt înregistrate, respectiv, ca o scădere a activelor financiare sau ca o creștere a activelor financiare ale restului lumii.
- 5.65. În cazul în care autoritățile monetare adaugă aur nemonetar la deținerile lor de aur monetar (de exemplu, prin cumpărare de aur de pe piață) sau eliberează aur monetar din deținerile lor în scopuri nemonetare (de exemplu, prin vânzare pe piață), se consideră că ele au monetizat sau, respectiv, au demonetizat aurul. Monetizarea sau demonetizarea aurului nu generează înregistrări în contul financiar, ci determină o reclasificare în contul altor modificări în volumul activelor ca o modificare, adică o reclasificare a aurului din obiect de valoare (AN. 13) în aur monetar (AF.11) (punctele 6.22-6.24). Demonetizarea aurului reprezintă reclasificarea aurului monetar ca obiect de valoare.

- 5.66. Depozitele, împrumuturile și titlurile de valoare exprimate în aur sunt tratate ca active financiare altele decât aur monetar și sunt clasificate împreună cu active financiare similare exprimate în monedă străină la categoria corespunzătoare. Swapurile de aur sunt forme de acorduri de răscumpărare a unor titluri de valoare (repouri) care implică fie aur monetar, fie aur nemonetar. Ele presupun schimbul de aur pentru un depozit, existând un acord prin care operațiunea va fi inversată la o dată ulterioară convenită și la un preț convenit al aurului. Respectând practica generală de înregistrare a operațiunilor reversibile, cumpărătorul aurului nu va înregistra aurul în contul său de patrimoniu, în timp ce furnizorul de aur nu va elimina aurul din contul său de patrimoniu. Swapurile de aur sunt înregistrate ca împrumuturi garantate de către ambele părți, garanția fiind aurul. Swapurile de aur monetar sunt efectuate între autorități monetare sau între autorități monetare și alte părți, în timp ce swapurile de aur nemonetar sunt operațiuni similare fără implicarea autorităților monetare.
- 5.67. Împrumuturile în aur constau în livrarea de aur pentru o anumită perioadă de timp. La fel ca în cazul altor operațiuni reversibile, proprietatea legală asupra aurului este transferată, dar riscurile și beneficiile modificărilor prețului aurului revin împrumutătorului. Împrumutații cu aur utilizează adesea aceste operațiuni pentru a-și acoperi vânzările către părți terțe în perioadele de penurie de aur. Pentru utilizarea aurului se plătește proprietarului inițial un comision, determinat în funcție de valoarea activului și de durata operațiunii reversibile.

5.68. Aurul monetar este un activ financiar; comisioanele aferente împrumuturilor în aur sunt, în consecință, plăți pentru punerea unui activ financiar la dispoziția unei alte unități instituționale. Comisioanele asociate împrumuturilor de aur monetar sunt tratate ca dobândă. Aceasta se aplică, ca o convenție de simplificare, și taxelor plătite pentru împrumuturile în aur nemonetar.

DST (F.12)

- 5.69. *Definiție:* DST sunt active de rezervă internaționale create de Fondul Monetar Internațional (FMI) alocate membrilor săi pentru a suplimenta activele de rezervă existente.
- 5.70. Departamentul DST al FMI administrează active de rezervă prin alocarea de DST țărilor membre ale FMI și anumitor agenții internaționale, cunoscute în ansamblu ca participanți.
- 5.71. Crearea DST-urilor prin alocarea lor și stingerea acestora prin anulare reprezintă tranzacții. Alocările de DST sunt înregistrate brut ca achiziție a unui activ în conturile financiare ale autorităților monetare ale unui participant individual și ca o contractare a unei datorii de către restul lumii.
- 5.72. DST sunt deținute exclusiv de către deținătorii oficiali, care sunt băncile centrale și anumite agenții internaționale, fiind transferabile între participanți și alți deținători oficiali. Deținerile de DST reprezintă dreptul asigurat și necondiționat al fiecărui deținător de a obține alte active de rezervă, în special valută, de la alți membri ai FMI.

- 5.73. DST sunt active, cu pasive corespunzătoare, dar activele reprezintă creanțe asupra participanților în ansamblu, și nu asupra FMI. Un participant poate vinde o parte sau toate deținerile sale de DST către un alt participant și poate primi în schimb alte active de rezervă, în special valută străină.

Numerar și depozite (F.2)

- 5.74. *Definiție:* numerarul și depozitele reprezintă numerarul în circulație și depozitele, atât în monedă națională, cât și în monedă străină.
- 5.75. Există trei subcategorii de operațiuni financiare cu privire la numerar și depozite:
- (a) numerar (F.21);
 - (b) depozite transferabile (F.22); și
 - (c) alte depozite (F.29).

Numerar (F.21)

- 5.76. *Definiție:* numerarul este reprezentat de bancnotele și monedele care sunt emise sau autorizate de către autoritățile monetare.

5.77. Numerarul include:

- (a) bancnotele și monedele emise de autoritățile monetare rezidente ca monedă națională în circulație deținută de către rezidenți și nerezidenți; și
- (b) bancnotele și monedele emise de autorități monetare nerezidente ca monedă străină în circulație deținută de către rezidenți.

5.78. Numerarul nu include:

- (a) bancnotele și monedele care nu sunt în circulație, de exemplu, stocul de bancnote proprii al unei bănci centrale sau stocul de bancnote de urgență; și
- (b) monedele jubiliare care nu sunt utilizate în mod obișnuit ca mijloc de plată. Acestea sunt clasificate ca obiecte de valoare.

Caseta 5.2 – Numerarul emis de Eurosistem

- B5.2.1. Bancnotele și monedele euro emise de Eurosistem reprezintă monedă autohtonă a statelor membre din zona euro. Deși tratate ca monedă autohtonă, deținerile în euro ale rezidenților din fiecare stat membru participant reprezintă pasive ale băncii centrale naționale rezidente doar în limita cotei sale teoretice din emisiunea totală, pe baza cotei sale de participare la capitalul BCE. O consecință este aceea că, în zona euro, dintr-o perspectivă națională, o parte a deținerilor de monedă națională de către rezidenți poate fi o creanță financiară asupra nerezidenților.
- B5.2.2. Numerarul emis de Eurosistem cuprinde bancnote și monede. Bancnotele sunt emise de Eurosistem; monedele sunt emise de administrațiile centrale din zona euro, deși, prin convenție, sunt tratate ca pasive ale băncilor centrale naționale care, ca poziție în contraparte, dețin o creanță fictivă asupra administrațiilor publice. Bancnotele și monedele euro pot fi deținute de rezidenți din zona euro sau de nerezidenți din zona euro.

Depozite (F.22 și F.29)

- 5.79. *Definiție:* depozitele sunt contracte standardizate, nenegociabile cu publicul general, oferite de societățile care acceptă depozite și, în unele cazuri, de administrația centrală în calitate de debitori, care permit plasarea și retragerea ulterioară de către creditor a sumei reprezentând principalul. Depozitele presupun, de obicei, returnarea integrală de către debitor investitorului a sumei reprezentând principalul.

Depozite transferabile (F.22)

- 5.80. *Definiție:* depozitele transferabile sunt depozitele care se pot schimba în numerar, la cerere, la paritate și care sunt direct utilizabile pentru efectuarea de plăți prin cec, ordin, mandat, debitare/creditare directă sau printr-o altă formă de plată directă, fără penalități sau restricții.
- 5.81. Depozitele transferabile reprezintă în principal pasive ale societăților rezidente care acceptă depozite, în unele cazuri ale administrației centrale, și ale unităților instituționale nerezidente. Depozitele transferabile includ oricare dintre următoarele:
- (a) poziții interbancare între instituții financiare monetare;

- (b) depozite păstrate la banca centrală de societăți care acceptă depozite în plus față de valoarea rezervelor pe care acestea sunt obligate să le păstreze și pe care le pot utiliza fără notificări prealabile sau restricții;
- (c) depozite pe care alte instituții financiare monetare le dețin la banca centrală sub formă de conturi de aur nealocate care nu sunt aur monetar, precum și depozite corespunzătoare sub formă de conturi de metale prețioase;
- (d) depozite în monedă străină în cadrul unor acorduri swap;
- (e) poziția de rezervă a FMI reprezentând „tranșa de rezervă”, de exemplu DST sau sumele în monedă străină pe care o țară membră poate să le retragă în urma unei notificări cu termen scurt de la FMI, precum și alte creanțe asupra FMI care sunt rapid disponibile pentru țara membră incluzând acordarea de împrumut de către țara raportoare la FMI în temeiul Acordurilor generale de împrumut (GAB), precum și al Noilor acorduri de împrumut (NAB).

- 5.82. Contul de depozit transferabil poate beneficia de facilitatea de descoperit de cont. În cazul în care contul este descoperit, retragerea până la zero este tratată ca retragere a unui depozit, iar suma reprezentând descoperirea de cont semnifică o acordare a unui împrumut.
- 5.83. Toate sectoarele rezidente și restul lumii pot deține depozite transferabile.
- 5.84. Depozitele transferabile pot fi împărțite în funcție de monedă în depozite transferabile exprimate în monedă națională și în monede străine.

Alte depozite (F.29)

- 5.85. *Definiție:* alte depozite reprezintă depozite altele decât depozitele transferabile. Alte depozite nu pot fi utilizate pentru efectuarea de plăți exceptând la scadență sau după o notificare cu termen convenit și nu se pot schimba în numerar sau în depozite transferabile fără restricții sau penalități semnificative.
- 5.86. Alte depozite includ:
- (a) depozite la termen, care sunt depozite nedisponibile imediat, dar de care se poate dispune la o scadență convenită. Disponibilitatea lor este condiționată de un termen fix sau sunt rambursabile după o notificare de retragere. Ele includ, de asemenea, depozite la banca centrală deținute de societăți care acceptă depozite ca rezerve obligatorii în măsura în care deponenții nu le pot utiliza fără notificări prealabile sau restricții;
 - (b) depozite de economii, carnete de economii, certificate de economii nenegociabile sau certificate de depozit nenegociabile;

- (c) depozite care rezultă dintr-un plan sau contract de economii. Aceste depozite implică adesea o obligație a deponentului de a efectua plăți regulate pe parcursul unei perioade date, iar capitalul plătit și dobânda acumulată nu sunt disponibile până la expirarea unui termen fixat. Uneori, aceste depozite sunt combinate cu acordarea, la sfârșitul perioadei de economisire, a unor împrumuturi proporționale cu economiile acumulate, destinate cumpărării sau construirii unei locuințe;
- (d) titluri de depozite emise de către asociații de economisire și creditare, societăți de credit ipotecar, organizații cooperatiste de credit și altele asemănătoare, denumite uneori acțiuni, care sunt rambursabile la cerere sau în urma unei notificări cu termen relativ scurt, dar care nu sunt transferabile;
- (e) cote rambursabile referitoare la instrumentele financiare derivate, care sunt pasive ale instituțiilor financiare monetare;
- (f) acorduri de răscumpărare pe termen scurt (repouri) care sunt pasive ale instituțiilor financiare monetare; precum și
- (g) pasive față de FMI, care sunt componente ale rezervelor internaționale și care nu sunt evidențiate la credite; ele constau în utilizarea de credite acordate de FMI în cadrul contului de resurse generale al FMI. Acest element măsoară suma în valuta unei țări membre depusă la FMI pe care țara membră este obligată să o răscumpere.

- 5.87. Alte depozite nu includ certificate de depozite negociabile și certificate de economii negociabile. Ele sunt clasificate în categoria titluri de natura datoriei (AF.3).
- 5.88. Alte depozite pot fi împărțite în funcție de monedă în alte depozite exprimate în monedă națională și alte depozite exprimate în monede străine.

Titluri de natura datoriei (F.3)

- 5.89. *Definiție:* titlurile de natura datoriei sunt instrumente financiare negociabile care servesc drept dovadă a existenței datoriei.

Caracteristicile principale ale titlurilor de natura datoriei

- 5.90. Titlurile de natura datoriei au următoarele caracteristici:
- (a) o dată a emiterii la care titlul de natura datoriei este emis;
 - (b) un preț de emisie la care investitorii cumpără titlurile de natura datoriei la prima emisie;
 - (c) o dată de răscumpărare sau scadență, la care trebuie efectuată plata finală programată contractual a principalului;
 - (d) un preț de răscumpărare sau valoarea la vedere, care este suma de plătit de către emitent deținătorului la scadență;

- (e) o scadență inițială, care este perioada de la data emiterii până la plata finală programată contractual;
- (f) o scadență restantă sau reziduală, care este perioada de la data de referință până la plata finală programată contractual;
- (g) o rată a cuponului, pe care emitentul o plătește deținătorilor de titluri de natura datoriei; cuponul poate fi fixat pe toată durata de viață a titlului de natura datoriei sau poate varia în funcție de inflație, ratele dobânzii sau prețurile activelor. Bonurile și titlurile de natura datoriei cu cupon zero nu oferă dobândă la cupon;
- (h) scadența cuponului, data la care emitentul plătește cuponul deținătorului de titluri;
- (i) prețul de emitere, prețul de răscumpărare și rata cuponului pot fi exprimate (sau operațiunile aferente pot fi încheiate) fie în monedă națională, fie în monede străine; și
- (j) ratingul de credit al titlurilor de natura datoriei, care evaluează bonitatea emisiunilor individuale de titluri de natura datoriei. Categoriile de rating sunt atribuite de către agenții consacrate.

În ceea ce privește primul paragraf litera (c), data scadenței poate coincide cu convertirea unui titlu de natura datoriei într-o acțiune. În acest context, convertibilitate înseamnă că deținătorul poate schimba un titlu de natura datoriei în participații ordinare ale emitentului. Posibilitate de schimb înseamnă că deținătorul poate schimba titlul de natura datoriei cu acțiuni ale unei societăți alta decât emitentul. Titlurile de valoare perpetue, care nu au precizată data scadenței, sunt clasificate ca titluri de natura datoriei.

5.91. Titlurile de natura datoriei includ active și pasive financiare care pot fi descrise în funcție de clasificări diferite – în funcție de scadență, de sectorul și subsectorul deținător și emitent, de monedă și de tipul de rată a dobânzii.

Clasificarea în funcție de scadența inițială și de monedă

5.92. Operațiunile cu titluri de natura datoriei sunt împărțite în funcție de scadența inițială în două subcategorii:

(a) titluri de natura datoriei pe termen scurt (F.31); și

(b) titluri de natura datoriei pe termen lung (F.32).

5.93. Titlurile de natura datoriei pot fi exprimate în monedă națională sau în monedă străină. O defalcare suplimentară a titlurilor de natura datoriei exprimate în diferite monede străine poate fi adecvată și va varia în funcție de importanța relativă a monedelor străine individuale pentru o economie.

5.94. Titlurile de natura datoriei având atât principalul, cât și cuponul corelate cu o monedă străină sunt clasificate ca fiind exprimate în respectiva monedă străină.

Clasificarea în funcție de tipul de rată a dobânzii

5.95. Titlurile de natura datoriei pot fi clasificate în funcție de tipul de rată a dobânzii. Se disting trei grupuri de titluri de natura datoriei:

- (a) titluri de natura datoriei cu rată a dobânzii fixă;
- (b) titluri de natura datoriei cu rată a dobânzii variabilă; și
- (c) titluri de natura datoriei cu rată a dobânzii mixtă.

Titluri de natura datoriei cu rată a dobânzii fixă

5.96. Titlurile de natura datoriei cu rată a dobânzii fixă cuprind:

- (a) titluri de natura datoriei simple, care sunt emise și răscumpărate la valoarea nominală;
- (b) titluri de natura datoriei emise cu o reducere sau cu o primă față de valoarea lor nominală. Exemple sunt bonuri de trezorerie, efecte de comerț, cambii, acceptări de ordine, andosări de ordine și certificate de depozit;
- (c) obligațiuni cu discount mare, cu plăți mici ale dobânzilor și emise la o valoare mult redusă față de valoarea nominală;

- (d) obligațiuni cu cupon zero, care sunt de obicei titluri de natura datoriei cu plată unică fără plăți de cupon. Obligațiunea este vândută cu o reducere față de valoarea nominală, iar principalul este rambursat la scadență sau, uneori, răscumpărat în tranșe. Obligațiunile cu cupon zero pot fi create din titluri de natura datoriei cu rată a dobânzii fixă prin „detașarea” cupoanelor, adică prin separarea cupoanelor de plata finală a principalului titlurilor și comercializarea acestora în mod independent;
- (e) comercializarea separată a dobânzilor și principalului titlurilor de valoare înregistrate (*Separate Trading of Registered Interest and Principal Securities – STRIPS*) sau titluri de natura datoriei detașate, care sunt titluri de valoare ale căror tranșe de plată a dobânzii și principalului au fost separate, sau „detașate”, și care pot fi apoi vândute separat;
- (f) titluri de natura datoriei perpetue, răscumpărabile înainte de scadență și lichidabile înainte de scadență, și titluri de natura datoriei pentru care există un fond de amortizare;
- (g) obligațiuni convertibile care, la alegerea titularului, pot fi convertite în participații ale emitentului, moment în care ele sunt clasificate ca acțiuni; și
- (h) obligațiuni de schimb, având o opțiune încorporată de a schimba titlul de valoare pentru o acțiune dintr-o societate alta decât emitentul, de obicei o filială sau o întreprindere în care emitentul deține o participație, la o dată viitoare și în condiții convenite.

5.97. Titlurile de natura datoriei cu rată a dobânzii fixă includ și alte titluri de natura datoriei, cum sunt obligațiunile garantate cu participații, obligațiuni subordonate, acțiuni preferențiale neparticipante care asigură un venit fix, dar care nu prevăd participare la distribuirea valorii reziduale a unei societăți în caz de lichidare, precum și instrumente neseparabile.

Titluri de natura datoriei cu rată a dobânzii variabilă

5.98. Titlurile de natura datoriei cu rată a dobânzii variabilă au plățile dobânzii și/sau ale principalului corelate cu:

- (a) un indice general al prețurilor pentru bunuri și servicii (cum ar fi indicele prețurilor de consum);
- (b) o rată a dobânzii; sau
- (c) un preț al unui activ.

5.99. Titlurile de natura datoriei cu rată a dobânzii variabilă sunt de obicei clasificate ca titluri de natura datoriei pe termen lung, cu excepția cazului în care au o scadență inițială de un an sau mai puțin.

5.100 Titlurile de natura datoriei corelate cu inflația și cele corelate cu prețul unui activ includ titlurile de natura datoriei emise ca obligațiuni corelate cu inflația și ca obligațiuni corelate cu mărfuri. Cupoanele și/sau valoarea de răscumpărare a unei obligațiuni corelate cu o marfă sunt corelate cu prețul unei mărfi. Titlurile de natura datoriei a căror dobândă este corelată cu evaluarea riscului de credit al unui alt împrumutat sunt clasificate ca titluri de natura datoriei corelate cu un indice, deoarece evaluările riscului de credit nu se modifică într-un mod continuu ca răspuns la condițiile de piață.

5.101. Pentru titlurile de natura datoriei corelate cu rata dobânzii, dobânda contractuală nominală și/sau valoarea de răscumpărare sunt variabile în termeni de monedă națională. La data emiterii, emitentul nu poate cunoaște valoarea dobânzii și rambursările principalului.

Titluri de natura datoriei cu rată a dobânzii mixtă

5.102. Titlurile de natura datoriei cu rată a dobânzii mixtă au o rată a cuponului atât fixă, cât și variabilă pe durata lor de viață și sunt clasificate ca titluri de natura datoriei cu rată a dobânzii variabilă. Ele cuprind titluri de natura datoriei care au:

- (a) un cupon fix și un cupon variabil simultan;
- (b) un cupon fix sau variabil până la un punct de referință și apoi un cupon variabil sau fix de la acel punct de referință până la data scadenței; sau
- (c) plăți ale cupoanelor care sunt prefixate pe durata de viață a titlurilor de natura datoriei, dar care nu sunt constante în timp. Ele sunt denumite titluri de natura datoriei etapizate.

Plasamente private

- 5.103. Titlurile de natura datoriei includ și plasamentele private. Plasamentele private implică vânzarea de către un emitent a titlurilor de natura datoriei direct către un număr mic de investitori. Bonitatea emitenților acestor titluri de natura datoriei nu este, în mod obișnuit, evaluată de agențiile de rating de credit, iar, în general, titlurile de valoare nu sunt revândute sau prețul lor nu este stabilit din nou, astfel încât piața secundară este nesemnificativă. Cu toate acestea, cele mai multe plasamente private îndeplinesc criteriul de negociabilitate și sunt clasificate ca titluri de natura datoriei.

Securitizarea

- 5.104. *Definiție:* securitizarea este emiterea de titluri de natura datoriei pentru care plățile aferente cuponului sau principalului sunt garantate de active specificate sau de fluxuri viitoare de venituri. O varietate de active sau fluxuri viitoare de venituri pot fi securitizate, incluzând, printre altele, credite ipotecare rezidențiale și comerciale; împrumuturi către consumatori; împrumuturi către societăți, administrații publice; contracte de asigurări; instrumente derivate de credit și venituri viitoare.

- 5.105. Securitizarea activelor sau a fluxurilor viitoare de venituri este o inovație financiară importantă care a condus la crearea și utilizarea pe scară largă a unor noi societăți financiare pentru a facilita crearea, comercializarea și emiterea de titluri de natura datoriei. Securitizarea a fost determinată de multiple considerente. În cazul societăților, ele includ: finanțare mai ieftină decât cea disponibilă prin intermediul băncilor; reducerea cerințelor reglementative privind capitalul; transferul de diferite tipuri de risc, cum ar fi riscul de credit sau riscul de asigurare, precum și diversificarea surselor de finanțare.
- 5.106. Sistemele de securitizare variază în interiorul unei piețe și între piețele titlurilor de natura datoriei. Aceste sisteme pot fi grupate în două mari tipuri:
- (a) o societate financiară angajată în securitizarea activelor și un transfer de active care oferă garanții din partea deținătorului original, cunoscută ca vânzare reală; și
 - (b) sisteme de securitizare care implică o societate financiară angajată în securitizarea activelor și un transfer doar al riscului de credit, utilizând swapuri de risc de incapacitate de rambursare a unui credit (*credit default swaps* – CDS) – proprietarul inițial păstrează activele, dar transmite riscul de credit. Aceasta este cunoscută ca securitizare sintetică.
- 5.107. În cazul sistemului de securitizare menționat la punctul 5.106 litera (a), se înființează o societate de securitizare care păstrează activele securitizate sau alte active care au fost securitizate de către proprietarul inițial și care emite titluri de natura datoriei garantate cu respectivele active.

- 5.108. Este esențial să se stabilească, în special, dacă societatea financiară angajată în securitizarea activelor administrează în mod activ portofoliul său prin emiterea de titluri de natura datoriei sau acționează doar ca un trust care administrează activele într-un mod pasiv sau deține titluri de natura datoriei. În cazul în care societatea financiară este proprietarul legal al unui portofoliu de active, emite titluri de natura datoriei care sunt de interes pentru portofoliu și are un set complet de conturi, ea acționează ca un intermediar financiar clasificat la alți intermediari financiari. Societățile financiare angajate în securitizarea activelor se disting de entitățile care sunt create numai pentru a deține portofolii specifice de active și pasive financiare. Acestea din urmă sunt combinate cu societatea lor mamă, dacă sunt rezidente în aceeași țară ca societatea mamă. Cu toate acestea, fiind entități nerezidente, sunt tratate ca unități instituționale distincte și sunt clasificate ca instituții financiare captive.
- 5.109. În cazul sistemului de securitizare menționat la punctul 5.106 litera (b), proprietarul inițial al activelor, sau cumpărătorul de protecție, prin intermediul swapurilor pe riscul de nerambursare a unui credit (*credit default swaps* – CDS) transferă riscul de credit aferent unui grup de active de referință diversificate la o societate de securitizare, dar păstrează activele. Încasările din emisiunea de titluri de natura datoriei sunt plasate într-un depozit sau într-o altă investiție sigură, de exemplu obligațiuni AAA, iar dobânda acumulată aferentă depozitului, împreună cu prima aferentă CDS, finanțează dobânda aferentă titlurilor de natura datoriei emise. În caz de incapacitate de plată, principalul datorat deținătorilor de ABS este redus – tranșele de rang inferior fiind primele luate în considerare etc. Plățile cuponului și principalului pot fi și ele redirecționate către proprietarul inițial al garanției de la investitorii în titluri de natura datoriei, pentru a acoperi pierderile generate de incapacitatea de plată.

- 5.110. Un titlu de valoare garantat cu active (*asset-backed security* – ABS) este un titlu de natura datoriei ale cărui principal și/sau dobândă sunt plătibile doar din fluxul de numerar produs de către un grup specificat de active financiare sau nefinanciare.

Obligațiuni garantate

- 5.111. *Definiție:* obligațiunile garantate sunt titluri de natura datoriei emise de o societate financiară sau garantate în întregime de o societate financiară. În caz de incapacitate de plată a societății financiare emitente sau a celei garante, deținătorii de obligațiuni au o creanță prioritară asupra garanției, în plus față de creanța lor uzuală asupra societății financiare.

Credite (F.4)

- 5.112. *Definiție:* creditele sunt create atunci când creditorii împrumută fonduri debitorilor.

Principalele trăsături ale creditelor

5.113. Creditele se caracterizează prin următoarele trăsături:

- (a) condițiile aferente unui credit fie sunt fixate de către societatea financiară care îl acordă, fie sunt convenite de împrumutător și împrumutat, direct sau prin intermediul unui broker;
- (b) inițiativa de a lua un credit îi aparține, de obicei, împrumutatului; și
- (c) un credit este o datorie necondiționată către creditor care trebuie rambursată la scadență și care este purtătoare de dobândă.

5.114. Creditele pot fi active sau pasive financiare ale tuturor sectoarelor rezidente și ale restului lumii. Societățile care acceptă depozite înregistrează, în mod normal, pasivele pe termen scurt ca fiind depozite, și nu credite.

Clasificarea creditelor în funcție de scadența inițială, de valută și de scopul creditării

5.115. Operațiunile cu credite pot fi împărțite în două tipuri în funcție de scadența inițială:

- (a) credite pe termen scurt (F.41), cu o scadență inițială pe termen scurt, care includ creditele rambursabile la cerere; și
- (b) credite pe termen lung (F.42), cu o scadență inițială pe termen lung.

5.116. Creditele pot fi subîmpărţite din punct de vedere analitic după cum urmează:

- (a) credite exprimate în monedă naţională; şi
- (b) credite exprimate în monedă străină.

Pentru gospodăriile populaţiei, o subîmpărţire utilă este după cum urmează:

- (a) credite pentru consum;
- (b) credite pentru achiziţionarea de locuinţe; şi
- (c) alte credite.

Distincţia între operaţiunile cu credite şi operaţiunile cu depozite

5.117. Distincţia între operaţiunile cu credite (F.4) şi operaţiunile cu depozite (F.22) este aceea că un debitor oferă un contract nenegociabil standardizat în cazul unui credit, dar nu şi în cazul unui depozit.

5.118. Creditele pe termen scurt acordate societăţilor care acceptă depozite sunt clasificate ca depozite transferabile sau ca alte depozite, iar creditele pe termen scurt acceptate de către unităţile instituţionale altele decât societăţile care acceptă depozite sunt clasificate ca fiind credite pe termen scurt.

5.119. Plasamentele de fonduri dintre societăţile care acceptă depozite sunt înregistrate întotdeauna ca depozite.

Distincția dintre operațiunile cu credite și operațiunile cu titluri de natura datoriei

- 5.120. Deosebirea dintre operațiunile cu credite (F.4) și operațiunile cu titluri de natura datoriei (F.3) este faptul că creditele sunt instrumente financiare nenegociabile, în timp ce titlurile de natura datoriei sunt instrumente financiare negociabile.
- 5.121. În cele mai multe cazuri, creditele se evidențiază printr-un singur document, iar operațiunile cu credite se efectuează între un creditor și un debitor. Prin contrast, emisiunile de titluri de natura datoriei constau într-un număr mare de documente identice, fiecare evidențiind o sumă rotundă, care împreună constituie totalul sumei luate cu împrumut.
- 5.122. Există o piață secundară a creditelor. În cazurile în care creditele devin negociabile pe o piață organizată, ele se reclassifică din credite în titluri de natura datoriei, cu condiția să existe dovezi de tranzacționare pe piața secundară, incluzând existența formatorilor de piață, precum și cotarea frecventă a activului financiar, după cum se poate constata din diferența dintre prețul oferit la cumpărare și cel oferit la vânzare. În mod normal este implicată o conversie explicită a creditului inițial.

5.123. Creditele standardizate sunt oferite, în majoritatea cazurilor, de către societăți financiare și sunt adesea acordate gospodăriilor populației. Societățile financiare determină condițiile, iar gospodăriile populației pot doar să accepte sau să refuze. Condițiile aferente creditelor nestandardizate sunt, de obicei, rezultatul negocierilor dintre creditor și debitor. Acesta este un criteriu important care facilitează distincția dintre creditele nestandardizate și titlurile de natura datoriei. În cazul emisiunilor de titluri de valoare accesibile publicului, condițiile de emitere sunt determinate de împrumutat, posibil după o consultare a băncii care dirijează operațiunea. Totuși, în cazul emisiunilor de titluri de valoare destinate clienților privați, creditorul și debitorul negociază condițiile de emitere.

Distincția dintre operațiunile cu credite, creditele comerciale și efectele de comerț

- 5.124. Creditul comercial este creditul acordat direct de către furnizorii de bunuri și servicii în beneficiul clienților lor. Creditul comercial survine atunci când plata pentru bunuri și servicii nu se face în același timp cu schimbarea de proprietate asupra unui bun sau cu prestarea unui serviciu.
- 5.125. Creditul comercial se deosebește de creditele prin care se finanțează comerțul, care sunt clasificate ca fiind credite. Efectele de comerț emise către un client de către furnizorul de bunuri și servicii, care ulterior sunt vândute la un preț mai redus de către furnizor unei societăți financiare, devin o creanță a unui terț asupra clientului.

Acordarea sub formă de împrumut a titlurilor de valoare și acordurile de răscumpărare

- 5.126. *Definiție:* acordarea sub formă de împrumut a titlurilor de valoare reprezintă un transfer temporar de titluri de valoare de la împrumutător la împrumutat. Împrumutatului cu titluri de valoare i se poate cere să ofere împrumutătorului active drept garanție pentru titlurile de valoare, sub formă de bani sau titluri de valoare. Titlul juridic trece de ambele părți ale operațiunii, astfel încât titlurile de valoare luate cu împrumut și garanția pot fi vândute sau date cu împrumut mai departe.
- 5.127. *Definiție:* un acord de răscumpărare de titluri de valoare este un acord care implică oferirea de titluri de valoare, de exemplu titluri de natura datoriei sau acțiuni, în schimbul numerarului sau al altor mijloace de plată, existând un angajament de a răscumpăra aceleași titluri de valoare sau unele similare la un preț fixat. Acordul de răscumpărare poate implica fie o dată viitoare specificată, fie o scadență „deschisă”.
- 5.128. Acordarea sub formă de împrumut a titlurilor de valoare cu garanții în numerar și acordurile de răscumpărare (repouri) sunt termeni diferiți pentru acorduri financiare care au aceleași efecte economice, mai precis: cele ale unui credit garantat, întrucât ambele implică furnizarea de titluri de valoare ca garanție pentru un credit sau un depozit, în cazul în care o societate care acceptă depozite vinde titlurile de valoare în temeiul unui astfel de acord financiar. Diferitele caracteristici ale celor două modalități sunt prezentate în tabelul 5.2.

Tabelul 5.2 – Caracteristicile principale ale acordării cu împrumut a titlurilor de valoare și ale acordurilor de răscumpărare

Trăsătură	Acordarea titlurilor de valoare cu împrumut		Acorduri de răscumpărare	
	Garanție în numerar	Fără garanție în numerar	Titluri de valoare specifice	Garanții generale
Metodă formală de tranzacționare	Acordarea titlurilor de valoare sub formă de împrumut, existând un acord din partea împrumutatului să le înapoieze împrumutătorului		Vânzarea titlurilor de valoare și angajamentul de a le răscumpăra în conformitate cu termenii acordului-cadru	
Forma de tranzacționare	Titluri de valoare contra numerar	Titluri de valoare contra alte garanții (dacă există vreuna)	Titluri de valoare contra numerar	Numerar contra titluri de valoare
Câștigul este plătit furnizorului de	Garanție în numerar (împrumutatul cu titlurile de valoare)	Titluri de valoare (nu cele cu care se garantează) (împrumutătorul titlurilor de valoare)	Numerar	Numerar
Câștig rambursat ca	Comision	Comision	Rata repoului	Rata repoului

5.129. Titlurile de valoare furnizate în temeiul acordurilor de acordare cu titlu de împrumut și de răscumpărare a titlurilor de valoare sunt tratate ca și cum proprietatea economică nu s-ar fi transferat, deoarece împrumutătorul este încă beneficiarul venitului generat de titlurile de valoare și cel care poartă riscul sau primește beneficiile în caz de modificare a prețului titlurilor de valoare.

- 5.130. Furnizarea și primirea de fonduri în temeiul unui acord de răscumpărare a titlurilor de valoare sau al acordării de titluri de valoare cu împrumut garantate cu numerar nu implică nicio emisiune nouă de titluri de natura datoriei. O astfel de furnizare de fonduri către unități instituționale altele decât instituțiile financiare monetare este tratată ca fiind credit; în cazul societăților care acceptă depozite este tratată ca depozite.
- 5.131. Dacă o acordare de titluri de valoare cu împrumut nu implică furnizarea de numerar, adică dacă există un schimb de titlu de valoare pentru un altul sau dacă una dintre părți furnizează un titlu de valoare fără garanții, nu există nicio operațiune cu credite, depozite sau titluri de valoare.
- 5.132. Solicitățile de recapitalizare în numerar a contului în marjă în cadrul unui repo sunt clasificate ca fiind credite.
- 5.133. Swapurile cu aur sunt similare cu acordurile de răscumpărare a titlurilor de valoare, cu excepția faptului că garanția este reprezentată de aur. Ele implică un schimb de aur cu un depozit în valută, existând un acord prin care operațiunea va fi inversată la o dată ulterioară convenită și la un preț convenit al aurului. Operațiunea este înregistrată ca un împrumut garantat sau ca o constituire a unui depozit.

Leasinguri financiare

- 5.134. *Definiție:* un leasing financiar este un contract prin care locatorul, în calitate de proprietar legal al unui activ, transmite locatarului riscurile și beneficiile proprietății asupra activului. În temeiul unui contract de leasing financiar, locatorul acordă locatarului un împrumut prin intermediul căruia locatarul achiziționează activul. Din acel moment, activul care face obiectul leasingului apare în contul de patrimoniu al locatarului, și nu al locatorului; împrumutul corespunzător este un activ pentru locator și un pasiv pentru locatar.

5.135. Leasingurile financiare pot fi deosebite de alte tipuri de leasing deoarece riscurile și beneficiile deținerii în proprietate sunt transferate de la proprietarul legal al bunului la utilizatorul bunului. Alte tipuri de leasing sunt (i) leasingul operațional; (ii) concesiunea de resurse. Și alte contracte, contracte de leasing și licențe, astfel cum sunt definite în capitolul 15, pot fi considerate ca leasinguri.

Alte tipuri de credite

5.136. Categoria creditelor include următoarele:

- (a) descoperirea de cont în conturile de depozite transferabile, caz în care suma descoperită nu este tratată ca un depozit transferabil negativ;
- (b) descoperirile de cont în alte conturi curente, de exemplu solduri intragrup între societăți nefinanciare și filialele lor, dar excluzând soldurile care reprezintă pasive ale instituțiilor financiare monetare clasificate în subcategoriile de depozite;
- (c) creanțele financiare ale angajaților, rezultate din participarea acestora la profitul societății;
- (d) cotele rambursabile referitoare la instrumentele financiare derivate, care reprezintă pasive ale unităților instituționale altele decât instituțiile financiare monetare;
- (e) creditele care reprezintă contrapartea acceptărilor bancare;

- (f) creditele ipotecare;
- (g) creditele de consum;
- (h) creditele revolving;
- (i) creditele eşalonate;
- (j) împrumuturile plătite ca garanție pentru îndeplinirea anumitor obligații;
- (k) garanțiile la depozite pe post de creanțe financiare ale societăților de reasigurare asupra societăților cedente;
- (l) creanțele financiare asupra FMI evidențiate prin împrumuturi în Contul de resurse generale, incluzând acordarea de împrumuturi în temeiul Acordurilor generale de împrumut (GAB) și al Noilor acorduri de împrumut (NAB); și
- (m) creanțele către FMI evidențiate în creditele FMI sau în împrumuturile acordate în cadrul Instrumentului de reducere a sărăciei și de creștere (*Poverty Reduction and Growth Facility* – PRGF).

5.137. Cazul special al creditelor neperformante este discutat în capitolul 7.

Active financiare excluse din categoria creditelor

5.138. Categoria creditelor nu include:

- (a) alte conturi de primit/de plătit (AF.8), incluzând creditele comerciale și avansurile (AF.81); și
- (b) activele sau pasivele financiare care rezultă din deținerea proprietății asupra unor active imobile, cum ar fi terenuri sau construcții, de către nerezidenți. Ele sunt clasificate la alte participații (AF.519).

Participații și acțiuni/unități ale fondurilor de investiții (F.5)

5.139. *Definiție:* participațiile și acțiunile/unitățile fondurilor de investiții sunt creanțe reziduale asupra activelor unităților instituționale care au emis acțiunile sau unitățile.

5.140. Participațiile și acțiunile fondurilor de investiții sunt împărțite în două subcategorii:

- (a) participații (F.51); și
- (b) acțiuni/unități ale fondurilor de investiții (F.52).

Participații (F.51)

- 5.141. *Definiție:* participația este un activ financiar care este o creanță asupra valorii reziduale a unei societăți, după ce toate celelalte creanțe au fost plătite.
- 5.142. Deținerea în proprietate a unor participații în entități juridice este, de obicei, evidențiată prin acțiuni, stocuri de acțiuni, certificate de depozit, titluri de participare sau documente similare. Acțiunile și stocurile de acțiuni au același înțeles.

Certificate de depozit

- 5.143. *Definiție:* certificatele de depozit reprezintă proprietatea asupra unor titluri de valoare cotate în alte economii; proprietatea asupra certificatelor de depozit este tratată ca proprietate directă asupra titlurilor de valoare suport. Un depozitar emite certificate cotate la o bursă, care reprezintă proprietatea asupra unor titluri de valoare cotate la o altă bursă. Certificatele de depozit facilitează operațiunile cu titluri de valoare cotate în alte economii decât în cea autohtonă. Titlurile de valoare suport pot fi acțiuni sau titluri de natura datoriei.

5.144. Participațiile sunt subîmpărțite în următoarele:

- (a) acțiuni cotate (F.511);
- (b) acțiuni necotate (F.512); și
- (c) alte participații (F. 519).

5.145. Atât acțiunile cotate, cât și cele necotate sunt negociabile și descrise ca titluri de valoare de tip participație.

Acțiuni cotate (F.511)

5.146. *Definiție:* acțiunile cotate sunt titluri de valoare de tip participație cotate la o bursă. O astfel de bursă poate fi o bursă recunoscută sau orice altă formă de piață secundară. Acțiunile cotate sunt, de asemenea, denumite acțiuni listate. Existența unor cotări de prețuri ale unor acțiuni cotate la o bursă înseamnă că prețurile de piață curente sunt, de regulă, imediat disponibile.

Acțiuni necotate (F.512)

5.147. *Definiție:* acțiunile necotate sunt titluri de valoare de tip participație necotate la o bursă.

5.148. Titlurile de valoare de tip participație includ acțiunile emise de societățile cu răspundere limitată necotate, după cum urmează:

- (a) acțiuni de capital, care conferă deținătorilor calitatea de asociați și le dă dreptul la o parte din profiturile totale distribuite și la o parte din activele nete în caz de lichidare;
- (b) acțiuni răscumpărate, al căror capital a fost rambursat, dar care sunt în posesia deținătorilor, care continuă să fie asociați și să aibă dreptul să dispună de o parte din profitul rămas după plata dividendelor aferente capitalului social rămas, precum și din eventualul surplus care poate rămâne în caz de lichidare, adică activele nete minus capitalul social rămas;
- (c) acțiuni de dividend, denumite uneori acțiuni ale fondatorilor, acțiuni purtătoare de profit și acțiuni purtătoare de dividend, care nu fac parte din capitalul social.
Acțiunile de dividend nu conferă deținătorilor calitatea de asociați – prin urmare, deținătorii nu au dreptul la o parte din rambursarea capitalului social, dreptul la profitul corespunzător din acest capital, dreptul de vota în adunarea acționarilor etc.
Cu toate acestea, ele conferă deținătorilor dreptul la un procent din profitul rămas după plata dividendelor aferente capitalului social și la un procent din surplusul rămas după lichidare, dacă este cazul;

- (d) acțiuni sau stocuri de acțiuni preferențiale participative, care dau deținătorilor dreptul să participe la distribuirea valorii reziduale a unei societăți în caz de dizolvare. Deținătorii au, de asemenea, dreptul de a participa la, sau de a primi, dividende suplimentare față de procentul fix oferit ca dividend. Dividendele suplimentare sunt, de obicei, plătite proporțional cu dividendele obișnuite declarate. În caz de lichidare, acționarii care dețin acțiuni preferențiale participative au dreptul la o parte din încasările eventual rămase pe care le primesc acționarii obișnuiți și primesc înapoi sumele plătite pentru acțiunile lor.

Oferta publică inițială, listarea, delistarea și răscumpărarea acțiunilor

- 5.149. Oferta publică inițială (*initial public offering* – IPO), denumită simplu și „ofertă” sau „flotation”, reprezintă emiterea de către o societate, pentru prima oară, a unor titluri de valoare de tip participație, către public. Astfel de titluri de valoare de tip participație sunt adesea emise de către societăți mici, recent înființate, din motive de finanțare, sau de către întreprinderi mari, pentru a deveni tranzacționate public. Într-o IPO, emitentul poate obține asistență din partea unei entități de subscriere, care ajută la determinarea tipului de titlu de valoare de tip participație de emis, a celui mai bun preț inițial și a celui mai bun moment de lansare pe piață.

- 5.150. Listarea se referă la prezența acțiunilor societății în lista de acțiuni care sunt tranzacționate în mod oficial la o bursă de valori. În mod normal, societatea emitentă este cea care solicită listarea, dar, în unele țări, bursa poate lista o societate, de exemplu, pentru că este deja tranzacționată activ în mod neoficial. Cerințele inițiale de listare includ, de obicei, existența de câțiva ani a situațiilor financiare, punerea la dispoziția publicului general a unei cantități suficiente, atât în termeni absoluți, cât și ca procent din stocul total de acțiuni, și existența unui prospect aprobat, care include, de obicei, avizele unor evaluatori independenți. Delistarea se referă la practica eliminării acțiunilor unei societăți de la o bursă de valori. Aceasta se întâmplă atunci când o societate își încetează activitatea, declară faliment, nu mai îndeplinește cerințele de listare ale unei burse de valori sau a devenit o cvasisocietate sau o întreprindere neconstituită în societate, adesea ca urmare a unei fuziuni sau a unei achiziții. Listarea este înregistrată ca o emisiune de acțiuni cotate și o răscumpărare de acțiuni necotate, în timp ce delistarea este înregistrată ca o răscumpărare de acțiuni cotate și o emisiune de acțiuni necotate, dacă este cazul.
- 5.151. Societățile pot răscumpăra propria lor participație printr-o operațiune de răscumpărare de acțiuni, denumită și răscumpărarea de stocuri de acțiuni sau răscumpărare de acțiuni. O răscumpărare de acțiuni este înregistrată ca o operațiune financiară care furnizează bani acționarilor existenți în schimbul unei părți din stocul de participații al societății, adică se oferă bani în schimbul unor acțiuni existente, ceea ce reduce numărul acestora. Societatea fie retrage acțiunile, fie le păstrează ca „acțiuni teaurizate”, disponibile pentru reemitere.

Active financiare excluse din titluri de valoare de tip participație

5.152. Titlurile de valoare de tip participație nu includ:

- (a) acțiunile oferite la vânzare, dar care nu sunt cumpărate în momentul emiterii. Acestea nu sunt înregistrate;
- (b) obligațiunile negarantate și creditele convertibile în acțiuni. Acestea sunt clasificate ca titluri de natura datoriei (AF.3) până în momentul în care sunt convertite în acțiuni;
- (c) participațiile asociaților cu răspundere nelimitată în societăți în comandită. Acestea sunt clasificate ca alte participații;
- (d) participațiile administrației publice la capitalul organizațiilor internaționale constituite juridic în societăți pe acțiuni. Acestea sunt clasificate ca alte participații (AF.519);
- (e) emisiunile de acțiuni gratuite, de exemplu emisiunea fără plată de noi acțiuni pentru acționari, proporțional cu deținerile lor. O astfel de emisiune, care nu modifică nici pasivele societății vizavi de acționari, nici procentul de active pe care îl deține fiecare acționar în societate, nu reprezintă o operațiune financiară. De asemenea, emisiunile de acțiuni divizate nu se înregistrează.

Alte participații (F. 519)

5.153. *Definiție:* alte participații cuprind toate formele de participații altele decât cele clasificate la subcategoriile acțiuni cotate (AF.511) și acțiuni necotate (AF.512).

5.154. Alte participații includ:

(a) toate formele de participație care nu sunt acțiuni în societăți, incluzând următoarele:

1. participațiile în societățile în comandită pe acțiuni subscrise de către asociații comandați;
2. participațiile în societățile cu răspundere limitată, ale căror proprietari sunt parteneri, și nu acționari;
3. capitalul investit în societăți în nume colectiv sau în comandită simplă recunoscute ca entități juridice independente;
4. capitalul investit în societățile cooperative recunoscute ca entități juridice independente;

(b) investițiile administrațiilor publice în societățile publice al căror capital nu este împărțit în acțiuni, care, în virtutea unei legislații speciale, sunt recunoscute ca entități juridice independente;

(c) investițiile administrațiilor publice în capitalul băncii centrale;

- (d) participațiile administrației publice la capitalul organizațiilor internaționale și supranaționale, cu excepția FMI, chiar dacă ele sunt juridic constituite ca societăți pe acțiuni (de exemplu, Banca Europeană de Investiții);
- (e) resursele financiare ale BCE provenind din contribuțiile băncilor centrale naționale;
- (f) capitalul investit în cvasisocietăți financiare și nefinanciare. Valoarea unor astfel de investiții corespunde valorii investițiilor noi în bani sau în natură, minus retragerile de capital;
- (g) creanțele financiare pe care le dețin unitățile nerezidente asupra unităților rezidente fictive și viceversa.

Evaluarea operațiunilor cu participații

- 5.155. Acțiunile noi sunt înregistrate la prețul de emisiune, care corespunde valorii nominale plus prima de emisiune.
- 5.156. Operațiunile cu acțiuni în circulație se înregistrează la valoarea lor de tranzacționare. În cazul în care valoarea de tranzacționare nu este cunoscută, ea este aproximată prin cotația la bursa de valori sau prețul de piață pentru acțiunile cotate și prin valoarea de piață echivalentă pentru acțiunile necotate.
- 5.157. Acțiunile acordate ca dividende sunt acțiuni evaluate la prețul corespunzător propunerii emitentului de acordare a dividendelor.

- 5.158. Emisiunile de acțiuni gratuite nu se înregistrează. Cu toate acestea, dacă emisiunea de acțiuni gratuite implică modificări ale valorii totale de piață a acțiunilor unei societăți, aceste modificări se înregistrează în contul de reevaluare.
- 5.159. Valoarea de tranzacționare a categoriei participații (F.51) este egală cu totalul fondurilor transferate de către proprietari către societăți sau cvasisocietăți. În unele cazuri, fondurile pot fi transferate prin preluarea datoriilor unei societăți sau cvasisocietăți.

Acțiuni/unități ale fondurilor de investiții (F.52)

- 5.160. *Definiție:* acțiunile fondurilor de investiții sunt acțiuni ale unui fond de investiții dacă fondul este structurat ca o societate. Ele sunt cunoscute ca unități dacă fondul este un trust. Fondurile de investiții sunt organisme de plasament colectiv prin intermediul cărora investitorii pun în comun fonduri pentru investiții în active financiare și/sau nefinanciare.
- 5.161. Fondurile de investiții sunt denumite și fonduri mutuale, societăți de investiții, trusturi de investiții și organisme de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM); ele pot fi fonduri deschise, semideschise sau închise.

5.162. Acțiunile fondurilor de investiții pot fi cotate sau necotate. Când sunt necotate, sunt de regulă rambursabile la cerere, la o valoare corespunzătoare ponderii lor în fondurile proprii ale societății financiare. Aceste fonduri proprii sunt reevaluate în mod regulat, pe baza prețurilor de piață ale diferitelor componente.

5.163. Acțiunile fondurilor de investiții sunt împărțite în:

acțiuni sau unități ale fondurilor de piață monetară (F.521); și

acțiuni /unități ale fondurilor de investiții, altele decât cele de piață monetară (F.522).

Acțiuni sau unități ale fondurilor de piață monetară (F.521)

5.164. *Definiție:* acțiuni sau unități ale fondurilor de piață monetară (FPM) sunt acțiuni emise de FPM. Acțiunile sau unitățile FPM pot fi transferabile și sunt adesea considerate drept substitute pentru depozite.

Acțiuni /unități ale fondurilor de investiții, altele decât cele de piață monetară (F.522)

5.165. *Definiție:* alte acțiuni ale fondurilor de investiții sau alte unități decât unitățile sau acțiunile de piață monetară reprezintă o creanță asupra unei părți din valoarea unui fond de investiții altul decât un FPM. Astfel de acțiuni sau unități sunt emise de către fondurile de investiții.

5.166. Alte acțiuni sau unități necotate ale fondurilor de investiții altele decât cele de piață monetară sunt, de regulă, rambursabile la cerere, la o valoare corespunzătoare ponderii lor în fondurile proprii ale societății financiare. Aceste fonduri proprii sunt reevaluate în mod regulat, pe baza prețurilor de piață ale diferitelor lor componente.

Evaluarea operațiunilor cu acțiuni sau unități ale fondurilor de investiții

5.167. Operațiunile cu acțiuni sau unități ale fondurilor de investiții includ valoarea contribuțiilor nete la un fond.

Sisteme de asigurări, de pensii și scheme de garanții standardizate (F.6)

5.168. Sistemele de asigurări, de pensii și schemele de garanții standardizate sunt împărțite în șase subcategorii:

- (a) provizioane tehnice de asigurări generale (F.61);
- (b) drepturi asupra asigurărilor de viață și a rentelor (F.62);
- (c) drepturi de pensie (F.63);
- (d) drepturi ale fondurilor de pensii asupra administratorilor fondurilor de pensii (F.64);
- (e) drepturi la prestații, altele decât pensiile (F.65); și
- (f) provizioane pentru executarea garanțiilor standardizate (F.66).

Provizioane tehnice de asigurări generale (F.61)

- 5.169. *Definiție:* provizioanele tehnice de asigurări generale sunt creanțe financiare pe care titularii de polițe de asigurări generale le au asupra societăților de asigurări generale în ceea ce privește primele neîncasate și indemnizațiile de plătit.
- 5.170. Operațiunile cu provizioane tehnice de asigurări generale privind primele neîncasate și indemnizațiile de plătit se referă la riscuri cum ar fi accidente, boală sau incendiu, precum și la reasigurare.
- 5.171. Primele neîncasate sunt primele plătite, dar încă neîncasate. Primele sunt de obicei plătite la începutul perioadei vizate de poliță. Pe baza dreptului constatat, primele sunt încasate pe tot parcursul perioadei vizate de poliță, astfel încât plata inițială implică o plată anticipată sau în avans.
- 5.172. Indemnizațiile exigibile sunt indemnizații datorate, dar încă neplătite, incluzând cazurile în care suma este în litigiu sau în care evenimentul care a generat dauna a survenit, dar nu a fost încă raportat. Indemnizațiile datorate, dar încă neplătite corespund provizioanelor pentru daunele exigibile, care sunt sume identificate de societățile de asigurare necesare pentru a acoperi plățile care se preconizează a se efectua ca urmare a unor evenimente care au avut loc, dar pentru care indemnizațiile de asigurare nu au fost încă plătite.

5.173. Alte provizioane tehnice, cum ar fi provizioanele de egalizare, pot fi identificate de către asigurători. Totuși, acestea sunt recunoscute ca pasive și active în contraparte doar atunci când există un eveniment care generează o datorie. În alte situații, provizioanele de egalizare sunt înregistrări contabile interne efectuate de asigurător reprezentând economii destinate acoperirii costurilor generate de evenimente ocazionale și nu reprezintă indemnizații existente de plătit titularilor de polițe.

Drepturi asupra asigurărilor de viață și a rentelor (F.62)

5.174. *Definiție:* drepturile asupra asigurărilor de viață și a rentelor reprezintă creanțe financiare pe care titularii de polițe de asigurare de viață și beneficiarii de rente le au în raport cu societățile care oferă asigurări de viață.

5.175. Drepturile asupra asigurărilor de viață și a rentelor sunt utilizate pentru a furniza prestații titularilor de polițe la expirarea poliței sau pentru a compensa beneficiarii în cazul decesului titularilor de polițe, astfel încât sunt păstrate separat de fondurile acționarilor. Provizioanele sub formă de rente sunt bazate pe calcularea actuarială a valorii actualizate a obligațiilor de plată a unui venit viitor până la decesul beneficiarilor.

5.176. Operațiunile cu drepturi asupra asigurărilor de viață și a rentelor sunt reprezentate de acumulări minus reduceri.

5.177. Acumulările, în terminologia operațiunilor financiare, constau în:

- (a) primele efective încasate în cursul perioadei contabile actuale; și

- (b) primele suplimentare, care corespund veniturilor obținute din investirea drepturilor atribuite titularilor de polițe după deducerea comisioanelor pentru servicii.

5.178. Reducerile constau în:

- (a) sumele datorate deținătorilor de polițe la împlinirea unei anumite vârste și de polițe de asigurare similare; și
- (b) plățile datorate aferente polițelor la care se renunță înainte de scadență.

5.179. În cazul unei asigurări în grup achiziționată de o societate în beneficiul angajaților săi, aceștia, și nu angajatorul, sunt considerați a fi beneficiarii, întrucât se consideră că ei sunt titularii poliței.

Drepturi de pensie (F.63)

5.180. *Definiție:* drepturile de pensie cuprind creanțele financiare pe care angajații actuali și foștii angajați le dețin în raport cu:

- (a) angajatorii lor;
- (b) un sistem desemnat de către angajator pentru plata pensiilor, ca parte a unui acord de compensare între angajator și angajat; sau
- (c) un asigurător.

- 5.181. Operațiunile cu drepturi de pensie constau în acumulări minus reduceri, care trebuie deosebite de câștigurile sau pierderile nominale generate de fondurile investite de fondurile de pensii.
- 5.182. Acumulările, în ceea ce privește tranzacțiile financiare, constau în:
- (a) contribuțiile efective la sisteme de pensii datorate de către angajați, angajatori, persoanele care desfășoară activități independente sau alte unități instituționale în numele persoanelor fizice sau ale gospodăriilor populației deținând creanțe asupra sistemului de pensii și încasate în cursul perioadei contabile actuale; și
 - (b) contribuțiile suplimentare corespunzătoare veniturilor încasate din investirea drepturilor de pensie ale sistemului de pensii atribuite gospodăriilor populației participante, după deducerea comisioanelor pentru servicii în timpul perioadei de administrare a sistemului.
- 5.183. Reducerile constau în:
- (a) prestații sociale egale cu sumele de plătit pensionarilor sau celor aflați în întreținerea lor sub formă de plăți regulate sau de alte prestații; și
 - (b) prestații sociale care constau în orice sume forfetare de plătit beneficiarilor în momentul în care se pensionează.

Drepturi de pensie contingente

- 5.184. Categoria drepturi de pensie nu include drepturile de pensie contingente constituite de către unitățile instituționale clasificate ca sisteme publice de pensii ale angajatorilor, cu prestații definite, fără capitalizare sau ca fonduri de pensii de securitate socială. Operațiunile cu acestea nu sunt înregistrate complet, iar celelalte fluxuri și stocuri ale lor nu sunt înregistrate în conturile principale, ci în tabelul suplimentar privind drepturile de pensii acumulate la zi în asigurări sociale. Drepturile de pensie contingente nu sunt pasive ale administrației centrale, ale administrațiilor regionale, ale administrației locale sau ale subsectoarelor administrațiilor de securitate socială și nu sunt active financiare ale beneficiarilor potențiali.

Drepturi ale fondurilor de pensii asupra administratorilor fondurilor de pensii (F.64)

- 5.185. Un angajator poate delega prin contract un terț care să administreze fondurile de pensii în beneficiul angajaților săi. În cazul în care angajatorul continuă să dețină puterea de decizie în cadrul sistemelor de pensii și este responsabil de orice deficit de finanțare, precum și dreptul de a reține orice surplus de finanțare, angajatorul este descris ca managerul fondului de pensii, iar unitatea care lucrează sub conducerea managerului fondului de pensii este descrisă ca administratorul fondului de pensii. În cazul în care acordul încheiat între angajator și terț este astfel încât angajatorul transmite riscurile și responsabilitățile pentru orice deficit de finanțare acestuia în schimbul dreptului terțului de a reține orice surplus, terțul devine atât managerul fondului de pensii, cât și administratorul acestuia.

- 5.186. În cazul în care managerul fondului de pensii este o unitate diferită de administrator, iar suma acumulată în fondurile de pensii este mai mică decât creșterea drepturilor, se înregistrează o creanță a fondului de pensii asupra managerului fondului de pensii. În cazul în care suma acumulată în fondul de pensii depășește majorarea drepturilor de plată, fondul de pensii are o sumă de plătit managerului fondului de pensii.

Drepturi cuvenite, altele decât pensiile (F.65)

- 5.187. Excedentul de contribuții nete peste prestații reprezintă o creștere a obligațiilor sistemului de asigurări față de beneficiari. Acest element este prezentat ca o ajustare a contului de utilizare a veniturilor. De asemenea, este prezentat în pasivul contului financiar ca o creștere. Acest element apare rareori și, din motive pragmatice, modificările acestor drepturi cuvenite, altele decât pensiile, pot fi incluse în aceeași categorie cu pensiile.

Provizioane pentru executarea garanțiilor standardizate (F.66)

- 5.188. *Definiție:* provizioanele pentru executarea garanțiilor standardizate sunt creanțe financiare pe care deținătorii de garanții standardizate le dețin asupra unităților instituționale care le oferă.
- 5.189. Provizioanele pentru executarea garanțiilor standardizate reprezintă plăți în avans ale comisioanelor nete și provizioane destinate să satisfacă executările exigibile de garanții standardizate. La fel ca provizioanele și rezervele pentru primele pentru asigurările generale, provizioanele pentru executarea garanțiilor standardizate includ comisioanele neîncasate (primele) și creanțele încă neplătite.
- 5.190. Garanțiile standard sunt garanții care sunt emise în număr mare, de obicei pentru sume destul de mici și în aceleași condiții. Există trei părți implicate în aceste acorduri: împrumutatul, împrumutătorul și garantul. Și împrumutatul, și împrumutătorul pot intra în relație contractuală cu garantul pentru a rambursa suma împrumutătorului dacă împrumutatul intră în incapacitate de plată. Exemple sunt garanțiile pentru creditele de export și garanțiile pentru împrumuturile către studenți.

- 5.191. Deși nu este posibil să se stabilească probabilitatea ca un anumit împrumutat să intre în incapacitate de plată, frecvent se fac studii prin care se estimează numărul de împrumutați din aceeași categorie care vor intra în incapacitate de plată. La fel ca în cazul unui asigurător din sfera asigurărilor generale, un garant care activează în domeniul comercial preconizează că toate comisioanele plătite, plus veniturile din proprietate încasate din comisioane și orice alte rezerve, acoperă pierderile în urma situațiilor de incapacitate de plată probabile și costurile asociate acestora, rămânând și cu un profit. Prin urmare, garanțiilor standardizate li se aplică un tratament similar cu cel aplicat asigurărilor generale.
- 5.192. Garanțiile standardizate acoperă garanțiile pentru diverse instrumente financiare cum ar fi depozite, titluri de natura datoriei, împrumuturi și credite comerciale. Acestea sunt furnizate, de obicei, de o instituție financiară, inclusiv de societățile de asigurare, dar și de administrațiile publice.
- 5.193. Atunci când o unitate instituțională oferă garanții standardizate, ea percepe comisioane și contractează obligații pentru a putea satisface cerințele de executare a garanției. Valoarea obligațiilor în conturile garantului este egală cu valoarea actuală a executărilor preconizate ale garanțiilor existente, minus orice recuperare pe care garantul preconizează să le primească de la debitorii aflați în incapacitate de plată. Obligația se numește provizion pentru executarea garanțiilor standardizate.

- 5.194. O garanție se poate întinde pe o perioadă multianuală. Este posibil să se plătească un comision, anual sau în avans. În principiu, comisionul reprezintă taxele încasate în fiecare an de deținere a garanției, obligațiile reducându-se pe măsură ce perioada se scurtează (presupunând că împrumutatul rambursează în rate). Acest mod de înregistrare este similar celui al anuităților cu comisionul plătit pe măsură ce obligația viitoare scade.
- 5.195. Caracteristic unui sistem de garanții standardizate este faptul că există mai multe garanții de același tip, deși nu toate se emit pentru exact aceeași perioadă de timp și nu toate încep și se încheie la aceleași date.
- 5.196. Comisioanele nete sunt calculate ca suma comisioanelor de încasat și a comisioanelor adiționale (egale cu veniturile din proprietate atribuite unității care plătește comisionul pentru garanție), din care se scad costurile de administrare etc. Aceste comisioane nete pot fi plătibile de către orice sector al economiei și sunt înregistrate în sectorul în care garantul este clasificat. Executările în cadrul schemelor de garanții standardizate sunt plătibile de către garant și sunt de primit de către împrumutătorul instrumentului financiar aflat sub incidența garanției, indiferent dacă comisionul a fost plătit de către împrumutător sau de către împrumutat. Operațiunile financiare se referă la diferența dintre plata comisioanelor pentru garanțiile noi și executările garanțiilor existente.

5.197. Garanțiile standardizate se deosebesc de garanțiile unice prin două criterii:

- (a) garanțiile standardizate sunt caracterizate prin operațiuni repetate frecvent având caracteristici similare și riscuri comasate; și
- (b) garanții sunt capabili să estimeze pierderea medie pe baza datelor statistice disponibile.

Garanțiile unice sunt individuale, iar garanții nu pot efectua o estimare fiabilă a riscului executărilor. O garanție unică se acordă în cazuri de urgență și nu se înregistrează. Excepțiile sunt reprezentate de anumite garanții oferite de către administrația publică și descrise în capitolul 20.

Instrumente financiare derivate și opțiunile pe acțiuni ale angajaților (F.7)

5.198. Instrumentele financiare derivate și opțiunile pe acțiuni ale angajaților se împart în două subcategorii:

- (a) instrumente financiare derivate (F.71); precum și
- (b) opțiunile pe acțiunile ale angajaților (F.72).

Instrumente financiare derivate (F.71)

5.199. *Definiție:* instrumentele financiare derivate sunt instrumente financiare corelate cu un instrument financiar specificat sau cu un indice sau cu o marfă, prin intermediul căroră, pe piețele financiare, se pot tranzacționa în contul lor riscuri financiare specifice.

Instrumentele financiare derivate îndeplinesc următoarele condiții:

- (a) sunt legate de un activ financiar sau nefinanciar, de un grup de active sau de un indice;
- (b) fie sunt negociabile, fie pot fi compensate pe piață; și
- (c) nu se avansează niciun principal pentru a fi rambursat.

5.200. Instrumentele financiare derivate sunt utilizate pentru o serie de scopuri precum gestionarea riscurilor, hedgingul, arbitrajul între piețe, speculațiile și remunerarea angajaților. Instrumentele financiare derivate permit părților să facă tranzacții cu instrumente financiare specifice precum riscul ratei dobânzii, riscul valutar, riscul aferent participațiilor și prețurilor mărfurilor, precum și riscul de credit, cu alte entități care sunt dispuse să-și asume aceste riscuri, de obicei fără să tranzacționeze activul principal. Prin urmare, instrumentele financiare derivate reprezintă active secundare.

- 5.201. Valoarea unui instrument financiar derivat rezultă din prețul activului suport: prețul de referință. Prețul de referință se poate asocia cu un activ financiar sau nefinanciar, o rată a dobânzii, o rată de schimb, un alt instrument derivat sau marja dintre două prețuri. Contractul derivat se poate referi, de asemenea, la un indice, un coș de prețuri sau la alte elemente, precum comercializarea certificatelor de emisii sau condițiile meteorologice.
- 5.202. Instrumentele financiare derivate pot fi împărțite în funcție de tipul de instrument, cum ar fi opțiuni, contracte forward și instrumente derivate de credit, sau în funcție de riscul de piață, ca swapuri pe valută, swapuri pe rata dobânzii etc.

Opțiuni

- 5.203. *Definiție:* opțiunile sunt contracte care conferă titularului opțiunii dreptul, dar nu și obligația de a cumpăra de la emitentul opțiunii sau de a-i vinde acestuia un activ la un preț prestabilit într-un interval de timp dat sau la o anumită dată.

Dreptul de a cumpăra se numește opțiune de cumpărare (*call option*), iar dreptul de a vinde se numește opțiune de vânzare (*put option*).

- 5.204. Cumpărătorul opțiunii plătește o primă (prețul opțiunii) în schimbul angajamentului emitentului opțiunii de a vinde sau cumpăra cantitatea specificată din activul suport la prețul convenit. Prima este un activ financiar al deținătorului opțiunii și un pasiv al emitentului opțiunii. Prima poate fi considerată, teoretic, că include o plată pentru un serviciu, care se înregistrează separat. Cu toate acestea, ar trebui evitat, pe cât mai mult posibil, să se recurgă la presupuneri pentru a identifica componenta reprezentând serviciul.
- 5.205. Warranturile sunt o formă de opțiuni. Ele dau deținătorului dreptul, dar nu și obligația de a cumpăra de la emitentul warrantului un anumit număr de acțiuni sau obligațiuni în condiții specificate, pentru o perioadă de timp specificată. Există, de asemenea, warranturi pe valută bazate pe cantitatea dintr-o valută necesară pentru a cumpăra o altă și warranturi multivalutare legate de valute terțe, precum și warranturi bazate pe un indice, un coș de elemente și pe mărfuri.
- 5.206. Warrantul poate fi detașabil și comercializat separat de titlul de natura datoriei. Ca urmare, în principiu se înregistrează două instrumente financiare separate, warrantul ca instrument financiar derivat și obligațiunea ca titlu de natura datoriei. Warranturile cu instrumente financiare derivate încorporate se clasifică în funcție de caracteristicile lor principale.

Contracte la termen

- 5.207. *Definiție:* contractele la termen tip forward sunt instrumente financiare în temeiul cărora cele două părți convin să schimbe o cantitate specificată dintr-un activ suport la un preț convenit (prețul de exercitare) la o dată specificată.
- 5.208. Contractele la termen tip futures sunt contracte forward tranzacționate în cadrul unor burse organizate. Tranzacțiile aferente contractelor la termen tip futures și forward se definitivează, de obicei, dar nu întotdeauna, prin plată în numerar sau prin furnizarea altor active financiare în locul livrării activului suport și, prin urmare, sunt evaluate și comercializate separat de elementul suport. Contractele la termen de tip forward cele mai frecvente sunt swapuri și contractele forward pe rata dobânzii (*forward rate agreements* - FRA).

Opțiuni vizavi de contractele la termen de tip forward

- 5.209. Opțiunile pot fi deosebite de contractele la termen de tip forward prin aceea că:
- (a) la început, nu există, de obicei, nicio plată în avans pentru un contract forward, iar contractul instrumentului financiar derivat începe cu valoarea zero; în cazul unei opțiuni, se plătește o primă la momentul stabilirii contractului, iar la început contractul este evaluat la valoarea primei;

- (b) deoarece prețurile pieței, ratele dobânzii sau ratele de schimb se modifică pe durata de viață a unui contract forward, contractul poate avea o valoare pozitivă pentru o parte (ca activ) și o valoare negativă corespunzătoare (ca pasiv) pentru cealaltă parte. Aceste poziții se pot schimba între părți, în funcție de evoluția pieței activului suport în raport cu prețul de exercitare din contract. Această caracteristică face dificilă în practică identificarea separată a operațiunilor cu active de cele cu pasive. Spre deosebire de alte instrumente financiare, operațiunile cu contracte la termen de tip forward sunt, prin urmare, raportate în mod normal la valoare netă a activelor și pasivelor. În cazul unei opțiuni, cumpărătorul este întotdeauna creditorul, iar emitentul întotdeauna debitorul;
- (c) la scadență, răscumpărarea este necondițională pentru un contract al termen de tip forward, în timp ce pentru o opțiune este determinată de către cumpărătorul acesteia. Unele opțiuni sunt răscumpărate în mod automat atunci când sunt pozitive la scadență.

Swapuri

5.210. *Definiție:* swapurile sunt acorduri contractuale între două părți care convin să schimbe, în cursul unei perioade de timp și conform unor reguli prestabilite, fluxuri de plăți aferente unor valori fictive convenite ale principalului. Cele mai frecvente tipuri sunt swapurile pe rata dobânzii, swapurile pe cursul de schimb și swapurile valutare.

- 5.211. Swapurile pe rata dobânzii sunt un schimb de plăți ale unor dobânzi de natură diferită aferente unei valori fictive a principalului, care nu este niciodată tranzacționat. Exemple de tipuri de rată a dobânzii care face obiectul unui swap sunt rata fixă, rata variabilă și ratele exprimate într-o valută. Definitivarea tranzacțiilor de face adesea prin intermediul plăților nete în numerar echivalente cu diferența actuală dintre două rate ale dobânzilor stipulate în contract aplicate valorilor fictive convenite ale principalului.
- 5.212. Swapurile pe cursul de schimb sunt tranzacții cu monede străine la un curs de schimb stabilit în contract.
- 5.213. Swapurile valutare implică un schimb de fluxuri de numerar aferente plăților de dobândă și de principal la un curs de schimb convenit la sfârșitul contractului.

Contracte forward pe rata dobânzii (forward rate agreements – FRA)

- 5.214. *Definiție:* FRA sunt acorduri contractuale prin care două părți, pentru a se proteja de variațiile ratelor dobânzilor, convin asupra unei dobânzi de plătit, la o dată de definitivare a tranzacției specificată, aferentă unei valori fictive a principalului care nu este niciodată tranzacționat. Tranzacțiile aferente FRA se încheie prin plățile nete în numerar, asemănător swapurilor pe rata dobânzii. Plățile reprezintă diferența dintre rata specificată în contractul forward pe rata dobânzii și rata predominantă de pe piață la momentul încheierii tranzacției.

- 5.215. *Definiție:* instrumentele derivate de credit sunt instrumente financiare derivate al căror scop principal este de a tranzacționa riscul de credit.

Instrumentele derivate de credit sunt concepute pentru tranzacționarea riscurilor de incapacitate de plată aferente împrumuturilor și titlurilor de valoare. Instrumentele derivate de credit pot lua forma contractelor de tip forward sau de tip opțiune și, asemănător altor instrumente financiare derivate, sunt adesea elaborate în baza unor acorduri juridice standard care facilitează evaluarea lor pe piață. Riscul de credit este transferat de la vânzătorul de risc, care cumpără protecție față de riscul de credit, la cumpărătorul de risc, care vinde protecție față de riscul de credit, în schimbul unei prime.

- 5.216. În caz de incapacitate de plată, cumpărătorul de risc plătește în numerar vânzătorului de risc. Tranzacțiile aferente instrumentelor derivate de credit se pot încheia și prin cedarea titlurilor de natura datoriei de către unitatea care a intrat în incapacitate de plată.
- 5.217. Tipurile de instrumente derivate de credit sunt opțiunile pe riscul de nerambursare a unui credit, swapurile pe riscul de nerambursare a unui credit (*credit default swap* – CDS) și swapurile pe riscul aferent randamentului total. Un indice al CDS, ca indice de instrumente derivate de credit tranzacționate, reflectă dezvoltarea primelor aferente CDS.

- 5.218. *Definiție:* swapurile pe riscul de nerambursare a unui credit (*credit default swaps – CDS*) sunt contracte de asigurare a creditelor. Ele sunt destinate să acopere pierderile creditorului (cumpărătorului de CDS) în situația în care:
- (a) un eveniment de credit survine în raport cu o unitate de referință și nu este asociat cu un anumit titlu de natura datoriei sau cu un împrumut. Un eveniment de credit care afectează entitatea de referință în cauză poate reprezenta o incapacitate de plată, dar și neefectuarea unei plăți cu privire la orice obligație de plată care a devenit scadentă, de exemplu în cazul restructurării datoriilor, al încălcării acordurilor și altele;
 - (b) un anumit instrument de datorie, de obicei un titlu de natura datoriei sau un împrumut, intră în incapacitatea de a fi plătit. La fel ca în cazul contractelor swap, cumpărătorul unui CDS (în calitate de vânzător de risc) face o serie de plăți sub formă de prime către vânzătorul de CDS (în calitate de cumpărător de risc).
- 5.219. În cazul în care nu intervine incapacitatea de plată a unității asociate sau a instrumentului de datorie, vânzătorul de risc continuă plata primelor până la sfârșitul contractului. Dacă apare incapacitatea de plată, cumpărătorul de risc acoperă pierderea vânzătorului de risc, iar vânzătorul de risc încetează să plătească prime.

5.220. Instrumentele financiare derivate nu includ:

- (a) instrumentul suport pe care se bazează instrumentul financiar derivat;
- (b) titlurile de natura datoriei structurate, care combină un titlu de natura datoriei sau un coș de titluri de natura datoriei cu un instrument financiar derivat sau un coș de instrumente financiare derivate, în care instrumentele financiare derivate sunt inseparabile de titlul de natura datoriei, iar principalul inițial investit este mare în raport cu randamentul potențial al instrumentelor financiare derivate încorporate. Instrumentele financiare în cazul cărora sunt investite principaluri mici în raport cu randamentul potențial și care au un risc considerabil sunt clasificate ca instrumente financiare derivate. Instrumentele financiare în care componenta reprezentată de titlul de natura datoriei și cea reprezentată de instrumentul financiar derivat sunt separabile una de cealaltă sunt clasificate în consecință;
- (c) cotele rambursabile referitoare la instrumentele financiare derivate sunt clasificate ca alte depozite sau credite, în funcție de unitățile instituționale implicate. Cu toate acestea, cotele nerambursabile, care reduc sau elimină pozițiile de activ/pasiv care pot apărea pe durata contractului, sunt tratate ca definitivări de tranzacții în temeiul contractului și sunt clasificate ca tranzacții cu instrumente financiare derivate;
- (d) instrumentele secundare, care nu sunt negociabile și nu pot fi compensate pe piață; și
- (e) swapurile pe aur, care sunt de aceeași natură cu acordurile de răscumpărare a unor titluri de valoare.

Opțiuni pe acțiuni ale angajaților (F.72)

5.221. *Definiție:* opțiunile pe acțiuni ale angajaților sunt acorduri încheiate la o anumită dată în cadrul cărora un angajat are dreptul de a achiziționa un anumit număr de acțiuni din stocul angajatorului la un preț stabilit, fie la un moment fixat, fie în decursul unei perioade imediat următoare datei de intrare în drepturi.

Se utilizează următoarea terminologie:

Data acordului este „data acordării”.

Prețul de cumpărare convenit este „prețul de exercitare”.

Prima dată de cumpărare convenită este „data intrării în drepturi”.

Perioada după data intrării în drepturi în care se poate efectua cumpărarea este „perioada de exercitare”.

5.222. Operațiunile cu opțiuni pe acțiuni ale angajaților sunt înregistrate în contul financiar ca operațiuni în contraparte la elementul de remunerare a angajaților reprezentat de valoarea opțiunii pe acțiuni. Valoarea opțiunii este repartizată de-a lungul perioadei cuprinse între data acordării și data intrării în drepturi; dacă lipsesc informații detaliate, opțiunile se înregistrează ca data intrării în drepturi. Ulterior, operațiunile sunt înregistrate la data exercitării sau, în cazul în care sunt tranzacționabile și tranzacționate în fapt, între data intrării în drepturi și sfârșitul perioadei de exercitare.

- 5.223. Tranzacționarea pe piețe secundare sau lichidarea opțiunilor înainte de scadență implică operațiuni financiare. Dacă o opțiune ajunge la scadență, ea poate sau nu să fie exercitată. În cazurile în care opțiunea este exercitată, poate exista o plată de la cumpărătorul opțiunii către vânzător egală cu diferența dintre prețul de piață predominant al activului suport și prețul de exercitare sau, ca alternativă, poate surveni achiziționarea sau vânzarea activului financiar sau nefinanciar suport înregistrat la prețul de piață predominant și o plată în contraparte între vânzătorul și cumpărătorul opțiunii egală cu prețul de exercitare. Diferența dintre prețul de piață predominant al activului suport și prețul de exercitare este, în ambele cazuri, egal cu valoarea de lichidare a opțiunii, adică prețul opțiunii la data scadenței. În cazurile în care opțiunea nu este exercitată, nu are loc nicio operațiune. Cu toate acestea, cumpărătorul (emitentul) opțiunii realizează un câștig din deținere, iar vânzătorul (deținătorul) opțiunii realizează o pierdere din deținere (în ambele cazuri egală cu prima plătită la încheierea contractului), care se înregistrează în contul de reevaluare.

- 5.224. Operațiunile înregistrate cu instrumente financiare derivate includ orice tranzacționare de contracte derivate, precum și valoarea netă a definitivărilor efectuate. De asemenea, poate fi necesară înregistrarea operațiunilor legate de încheierea contractelor aferente instrumentelor derivate. Cu toate acestea, în multe cazuri, cele două părți vor intra în raporturi contractuale în cadrul unui contract aferent unui instrument derivat fără a se face nicio plată; în aceste cazuri, valoarea operațiunii la încheierea contractului este nulă, iar în contul financiar nu se înregistrează nimic.
- 5.225. Orice comision explicit plătit sau primit de la brokeri sau de la alți intermediari pentru intermedierea opțiunilor, a contractelor futures, a swapurilor sau altor contracte aferente unor instrumente derivate sunt tratate, în conturile corespunzătoare, ca plăți pentru servicii. Participanții la un swap nu se consideră că își furnizează un serviciu reciproc, ci orice plată făcută unei terțe părți pentru intermedierea swapului este tratată ca o plată pentru un serviciu. În cadrul unui acord swap, în cazul în care are loc un schimb de principal, fluxurile corespunzătoare se înregistrează ca operațiuni cu instrumentul suport; fluxurile de alte plăți se înregistrează la categoria instrumente financiare derivate și opțiuni pe acțiuni ale angajaților (F.7). Deși, teoretic, se poate considera că prima plătită vânzătorului unei opțiuni include plata pentru serviciu, în practică, de cele mai multe ori, serviciul respectiv nu poate fi separat. Prin urmare, prețul întreg se înregistrează ca achiziție de activ financiar de către cumpărător și ca angajament de către vânzător.

- 5.226. În cazul în care contractele nu implică schimbul de principal, nu se înregistrează nicio operațiune la intrarea în vigoare a contractului. Implicit, în ambele cazuri, la momentul respectiv se creează un instrument financiar derivat cu valoare inițială zero. Ulterior, valoarea unui swap va fi egală cu una dintre următoarele:
- (a) pentru sumele corespunzătoare principalului, valoarea curentă de piață a diferenței dintre valorile de piață viitoare preconizate pentru sumele ce urmează a fi schimbate din nou și sumele specificate în contract; și
 - (b) pentru alte plăți, valoarea curentă de piață a fluxurilor viitoare specificate în contract.
- 5.227. Variațiile în timp ale valorii instrumentului financiar derivat sunt înregistrate în contul de reevaluare.

- 5.228. Schimburile ulterioare de principal se vor face în termenii și condițiile prevăzute în contractul swap și vor putea implica un schimb de active financiare la un preț diferit de prețul de piață predominant pentru astfel de active. Plata în contraparte între părțile la contractul swap va fi cea specificată în contract. Diferența dintre prețul de piață și cel din contract este, prin urmare, egală cu valoarea de lichidare a activului/pasivului la data scadenței și se înregistrează ca o operațiune cu instrumente financiare derivate și opțiuni pe acțiuni ale angajaților (F.7). În ansamblu, operațiunile cu instrumente financiare derivate și opțiuni pe acțiuni ale angajaților trebuie să corespundă câștigului sau pierderii totale din reevaluare realizate de-a lungul duratei contractului swap. Acest tratament este analog celui prevăzut pentru opțiunile care ajung la exercitare.
- 5.229. Pentru o unitate instituțională, un contract swap sau un contract forward pe rata dobânzii se înregistrează ca instrumente financiare derivate și opțiuni pe acțiuni ale angajaților în partea activelor, unde are o valoare de activ netă. În cazul în care contractul swap are o valoare de pasiv netă, el se înregistrează, de asemenea, în partea activelor prin convenție, pentru a se evita pendularea între partea activelor și cea a pasivelor. În consecință, plățile nete negative cresc valoarea netă.

Alte conturi de primit/de plătit (F.8)

- 5.230. *Definiție:* alte conturi de primit/de plătit sunt active și pasive financiare create ca elemente de contraparte la operațiunile în cazul cărora există o diferență de timp între aceste operațiuni și plățile aferente.
- 5.231. Alte conturi de primit/de plătit includ operațiuni cu creanțe financiare care rezultă din plăți anticipate sau cu întârziere pentru operațiuni cu bunuri sau servicii, operațiuni de repartiție sau operațiuni financiare pe piețe secundare.
- 5.232. Operațiunile financiare în alte conturi de primit/de plătit cuprind:
- (a) credite comerciale și avansuri (F.81); și
 - (b) alte conturi de primit/de plătit, excluzând creditele comerciale și avansuri (F.89).

Credite comerciale și avansuri (F.81)

- 5.233. *Definiție:* creditele comerciale și avansurile sunt creanțe financiare care rezultă din acordarea directă a creditului de către furnizorii de bunuri și servicii către clienții lor, precum și avansuri pentru producția în curs de realizare sau neîncepută, sub formă de plăți în avans efectuate de clienți pentru bunuri încă nelivrate și servicii încă neprestate.
- 5.234. Creditele comerciale și avansurile survin atunci când plata pentru bunuri sau servicii nu se face în același timp cu transferul de proprietate asupra unui bun sau cu prestarea unui serviciu. În cazul în care o plată se efectuează înaintea transferului de proprietate, ea reprezintă un avans.
- 5.235. SIFIM cuvenite, dar încă neplătite se includ în instrumentul financiar corespunzător, de obicei dobânda, iar plata în avans a primelor de asigurare se include în provizioanele tehnice de asigurări (F.61); în niciunul dintre cazuri nu există vreo înregistrare la credite comerciale și avansuri.
- 5.236. Subcategoria credite comerciale și avansuri include:
- (a) creanțele financiare aferente livrării de bunuri sau prestării de servicii pentru care plata nu s-a efectuat încă;
 - (b) creditele comerciale acceptate de societățile producătoare, cu excepția cazului când ele sunt considerate împrumuturi;

- (c) venitul din închirierea clădirilor acumulat în timp; și
- (d) arieratele privind plata pentru bunuri și servicii, în situația în care nu se evidențiază printr-un împrumut.

5.237. Creditele comerciale trebuie deosebite de finanțarea activităților comerciale sub forma bonurilor comerciale și de creditele furnizate de către terți pentru a finanța activități comerciale.

5.238. Creditele comerciale și avansurile nu includ împrumuturile destinate finanțării creditelor comerciale. Ele sunt clasificate ca împrumuturi.

5.239. Creditele comerciale și avansurile pot fi împărțite, în funcție de scadența inițială, în credite comerciale pe termen scurt și pe termen lung și avansuri.

Alte conturi de primit/de plătit, exclusiv credite comerciale și avansuri (F.89)

5.240. *Definiție:* alte conturi de primit/de plătit sunt creanțe financiare care rezultă din decalajul temporal dintre operațiunile de distribuire sau operațiunile financiare pe piața secundară și plățile aferente.

- 5.241. Alte conturi de primit/de plătit includ creanțe financiare create ca urmare a diferențelor temporale între operațiunile angajate și plățile efectuate pentru, de exemplu:
- (a) remunerații și salarii;
 - (b) impozite și contribuții sociale;
 - (c) dividende;
 - (d) chirie; și
 - (e) cumpărarea și vânzarea de titluri de valoare.
- 5.242. Dobânda acumulată și arieratele se înregistrează împreună cu activul sau pasivul financiar aferent, și nu la alte conturi de primit/de plătit. Dacă dobânda acumulată nu este înregistrată ca fiind reinvestită în activul financiar, ea este clasificată la alte conturi de primit/de plătit.
- 5.243. Pentru comisioanele aferente acordării de împrumuturi în titluri de valoare și în aur care sunt tratate ca dobândă, înregistrările corespunzătoare sunt incluse la alte conturi de primit/de plătit, și nu împreună cu instrumentul corespunzător.

5.244. Alte conturi de primit/de plătit nu includ:

- (a) discrepanțele statistice altele decât cele temporale dintre operațiunile cu bunuri și servicii, operațiunile de distribuire sau operațiunile financiare și plățile aferente;
- (b) plata anticipată sau cu întârziere în cazul creării de active financiare sau al stingerii datoriilor altele decât cele clasificate la alte conturi de primit/de plătit. Aceste plăți anticipate sau cu întârziere se clasifică în categoria instrumentului relevant;
- (c) sumele reprezentând impozitele și contribuțiile sociale de plătit către administrațiile publice care se includ la alte conturi de primit/de plătit omit partea din aceste impozite și contribuții sociale a cărei colectare este improbabilă și care, prin urmare, reprezintă o creanță a administrațiilor publice care nu are valoare.

ANEXA 5.1 — CLASIFICAREA OPERAȚIUNILOR FINANCIARE

5.A1.01. Operațiunile financiare pot fi clasificate în funcție de diferite criterii – tip de instrument financiar, posibilitatea de a fi negociate, tip de venit, scadență, valută și tip de dobândă.

Clasificarea operațiunilor financiare pe categorii

5.A1.02. Operațiunile financiare se clasifică în categorii și subcategorii, astfel cum reiese din tabelul 5.3. Clasificarea operațiunilor cu active și pasive financiare corespunde clasificării activelor și pasivelor financiare.

Tabelul 5.3 – Clasificarea operațiunilor financiare

Categorie	Cod		
Aur monetar și drepturi speciale de tragere (DST)	F.1		
Aur monetar		F.11	
Drepturi speciale de tragere (DST)		F.12	
Numerar și depozite	F.2		
Numerar		F.21	
Depozite transferabile		F.22	
Alte depozite		F.29	
Titluri de natura datoriei	F.3		
Pe termen scurt		F.31	
Pe termen lung		F.32	
Credite	F.4		
Pe termen scurt		F.41	
Pe termen lung		F.42	
Participații și acțiuni sau unități ale fondurilor de investiții	F.5		
Participații		F.51	
Acțiuni cotate			F.511
Acțiuni necotate			F.512

Categorie	Cod		
Alte participații			F.519
Acțiuni sau unități ale fondurilor de investiții		F.52	
Acțiuni sau unități ale fondurilor de piață monetară (FPM)			F.521
Acțiuni sau unități ale fondurilor de investiții, altele decât cele de piață monetară			F.522
Sisteme de asigurări, de pensii și scheme de garanții standardizate	F.6		
Provizioane tehnice de asigurări generale		F.61	
Drepturi asupra asigurărilor de viață și a rentelor		F.62	
Drepturi de pensie		F.63	
Drepturi ale fondurilor de pensii asupra administratorilor fondurilor de pensii		F.64	
Drepturi la prestații, altele decât pensiile		F.65	
Provizioane pentru executarea garanțiilor standardizate		F.66	
Instrumente financiare derivate și opțiuni pe acțiuni ale angajaților	F.7		
Instrumente financiare derivate altele decât opțiuni pe acțiuni ale angajaților		F.71	
Opțiuni pe acțiuni ale angajaților		F.72	
Alte conturi de primit/de plătit	F.8		
Credite comerciale și avansuri		F.81	
Alte conturi de primit/de plătit, excluzând creditele comerciale și avansurile		F.89	

5.A1.03. Clasificarea operațiunilor financiare și a activelor și pasivelor financiare se bazează în primul rând pe gradul de lichiditate, pe negociabilitate și pe caracteristicile juridice ale instrumentelor financiare. Definițiile categoriilor sunt, în general, independente de clasificarea unităților instituționale. Clasificarea activelor și pasivelor financiare poate fi detaliată și mai mult prin clasificarea în funcție de unitățile instituționale. Un exemplu este clasificarea ca poziții interbancare a depozitelor transferabile între societățile care acceptă depozite altele decât banca centrală.

Clasificarea operațiunilor financiare în funcție de posibilitatea de a fi negociate

5.A1.04. Creanțele financiare se deosebesc prin posibilitatea de a fi sau nu negociabile. O creanță este negociabilă în cazul în care proprietatea asupra ei poate fi ușor transferată de la o unitate la alta prin livrare sau andosare sau poate fi ușor compensată în cazul instrumentelor financiare derivate. În timp ce orice instrument financiar poate fi tranzacționat, instrumentele negociabile sunt concepute pentru a fi tranzacționate în cadrul unei burse organizate sau extrabursier, deși tranzacționarea efectivă nu este o condiție necesară pentru negociabilitate. Condițiile necesare pentru negociabilitate sunt:

- (a) transferabilitatea sau compensabilitatea în cazul instrumentelor financiare derivate;
- (b) standardizarea evidențiată adesea prin fungibilitatea și eligibilitatea unui cod ISIN; și
- (c) faptul că deținătorul unui activ nu păstrează dreptul de recurs față de deținătorii precedenți.

5.A1.05. Titlurile de valoare, instrumentele financiare derivate și opțiunile pe acțiuni ale angajaților (AF.7) sunt creanțe financiare negociabile. Titlurile de valoare includ titlurile de natura datoriei (AF.3), acțiunile cotate (AF.511), acțiunile necotate (AF.512) și acțiunile fondurilor de investiții (AF.52). Instrumentele financiare derivate și opțiunile pe acțiuni ale angajaților nu sunt clasificate ca titluri de valoare, chiar dacă sunt instrumente financiare negociabile. Ele sunt corelate cu active sau indicatori financiar sau nefinanciar prin intermediul cărora riscurile financiare pot fi tranzacționate pe piețele financiare în contul lor.

5.A1.06. Aurul monetar și DST (AF.1), numerarul și depozitele (AF.2), creditele (AF.4), alte participații (AF.519), sistemele de asigurări, de pensii și schemele de garanții standardizate (AF.6) și alte conturi de primit/de plătit (AF.8) nu sunt negociabile.

Titluri de valoare structurate

5.A1.07. Titlurile de valoare structurate combină, în mod obișnuit, un titlu de valoare sau un coș de titluri de valoare cu un instrument financiar derivat sau cu un coș de instrumente financiare derivate. Instrumentele financiare care nu reprezintă titluri de valoare structurate sunt, de exemplu, depozite structurate care combină caracteristicile depozitelor și cele ale instrumentelor financiare derivate. În timp ce titlurile de natura datoriei implică, în mod obișnuit, o plată inițială aferentă unui principal de rambursat, instrumentele financiare derivate nu implică acest aspect.

Clasificarea operațiunilor financiare în funcție de tipul de venit

5.A1.08. Operațiunile financiare se clasifică în funcție de tipurile de venit pe care le generează.

Corelarea veniturilor cu activele și pasivele financiare corespunzătoare facilitează calcularea ratelor de rentabilitate. Tabelul 5.4 prezintă clasificarea detaliată în funcție de operațiune și de tipul de venit. În timp ce aurul monetar și DST, depozitele, titlurile de natura datoriei, împrumuturile și alte conturi de primit/de plătit generează dobândă, participațiile generează, în principal, dividende, beneficii reinvestite sau retrageri din veniturile cvasisocietăților. Veniturile din investiții sunt atribuibile deținătorilor de acțiuni ale fondurilor de investiții și de provizioane tehnice de asigurare. Remunerarea ocazională de deținerea unui instrument financiar derivat nu se înregistrează ca venit deoarece nu este implicată nicio plată de principal.

Tabelul 5.4 – Clasificarea operațiunilor financiare în funcție de tipul de venit

Operațiuni financiare	Cod	Tip de venit	Cod
Aur monetar și drepturi speciale de tragere (DST)	F.1	Dobânzi	D.41
Numerar	F.21	Niciunul	
Depozite transferabile	F.22	Dobânzi	D.41
Alte depozite	F.29	Dobânzi	D.41
Titluri de natura datoriei	F.3	Dobânzi	D.41
Credite	F.4	Dobânzi	D.41
Participații	F.51	Venituri distribuite ale societăților	D.42
		Beneficii reinvestite	D.43
Acțiuni cotate și necotate	F.511	Dividende	D.421
		Beneficii reinvestite	D.43
Alte participații	F.519	Retrageri din veniturile cvasisocietăților	D.422
		Beneficii reinvestite	D.43
		Dividende	D.421
Acțiuni sau unități ale fondurilor de investiții	F.52	Venituri din investiții atribuite acționarilor fondurilor colective de investiții	D.443
Sisteme de asigurări, de pensii și scheme de garanții standardizate	F.6	Venituri din investiții atribuite titularilor de polițe de asigurare	D.441
		Venituri din investiții de plătit în drepturi de pensie	D.442
Instrumente financiare derivate și opțiuni pe acțiuni ale angajaților	F.7	Niciunul	
Alte conturi de primit/de plătit	F.8	Dobânzi	D.41

Clasificarea operațiunilor financiare în funcție de tipul de dobândă

5.A1.09. Activele și pasivele financiare care generează dobânzi pot fi clasificate în funcție de tipul de dobândă în active sau pasive cu rată a dobânzii fixă, variabilă și mixtă.

5.A1.10. Pentru instrumentele financiare cu rată a dobânzii fixă, plățile dobânzilor la valoarea nominală contractuală sunt fixe în ceea ce privește exprimarea în valută pe toată durata de viață a instrumentului financiar sau pentru un anumit număr de ani. La data începerii relației contractuale, din perspectiva debitorului, momentul și valoarea plăților dobânzii și rambursarea principalului sunt cunoscute.

5.A1.11. Pentru instrumentele financiare cu rată a dobânzii variabilă, plățile dobânzii și ale principalului sunt corelate cu o rată a dobânzii, un indice general al prețurilor bunurilor și serviciilor sau cu prețul unui activ. Valoarea de referință fluctuează în funcție de condițiile de piață.

5.A1.12. Instrumentele financiare cu rată a dobânzii mixtă au o rată a dobânzii atât fixă, cât și variabilă pe durata lor de viață și sunt clasificate ca instrumente financiare cu rată a dobânzii variabilă.

Clasificarea operațiunilor financiare în funcție de scadență

5.A1.13. Pentru analizarea ratelor dobânzilor, a randamentului activelor, a lichidității sau a capacității de rambursare a unei datorii poate fi necesară o clasificare a activelor și pasivelor financiare în funcție de o serie de scadențe.

Scadența cu termen scurt și cu termen lung

5.A1.14.*Definiție:* un activ sau un pasiv financiar cu scadență cu termen scurt este rambursabil la cerere în urma unei solicitări din partea creditorului sau într-un an sau mai puțin. Un activ sau un pasiv financiar cu scadență cu termen lung este rambursabil la o anumită dată după trecerea unui an sau nu are scadență specificată.

Scadența inițială și scadența restantă

5.A1.15.*Definiție:* scadența inițială a activelor sau pasivelor financiare este definită ca fiind perioada de la data emiterii până la data plății finale programate. Scadența restantă a activelor sau pasivelor financiare este definită ca fiind perioada de la data de referință până la data plății finale programate.

5.A1.16. Conceptul de scadență inițială este de ajutor în înțelegerea activităților de emitere de titluri de natura datoriei. Prin urmare, titlurile de natura datoriei și creditele sunt împărțite în funcție de scadența inițială în titluri de natura datoriei și credite cu termen scurt și cu termen lung.

5.A1.17. Scadența restantă este mai relevantă pentru a analiza pozițiile care cuprind datorii și capacitatea de rambursare a datoriilor.

Clasificarea operațiunilor financiare în funcție de valută

5.A1.18. Multe dintre categoriile, subcategoriile și subpozițiile care cuprind active și pasive financiare pot fi clasificate în funcție de valuta în care sunt exprimate.

5.A1.19. Activele sau pasivele financiare exprimate în monedă străină includ activele sau pasivele financiare exprimate într-un coș de valute, de exemplu DST și active sau pasive financiare exprimate în aur. O distincție între moneda națională și monedele străine este în mod special utilă pentru categoriile numerar și depozite (AF.2), titluri de natura datoriei (AF.3) și credite (AF.4).

5.A1.20. Moneda în care se definitivează tranzacțiile poate fi diferită de moneda în care sunt exprimate. Moneda în care se definitivează tranzacțiile înseamnă moneda în care valoarea pozițiilor și fluxurilor de instrumente financiare, cum ar fi titlurile de valoare, este convertită de fiecare dată când se definitivează o tranzacție.

Agregate monetare

5.A1.21. Analiza politicii monetare poate necesita identificarea de agregate monetare, precum M1, M2, și M3, în contul financiar. Agregatele monetare nu sunt definite în SEC 2010.
